

§ 24

Provozovatel přenosové soustavy

JUDr. Jakub Handrlica, LL.M., Ph.D.
JUDr. PhDr. Vratislav Košťál

Právní stav komentáře je ke dni 1.4.2016.

Přehled výkladu:

- I. Obecně k právní úpravě provozovatele přenosové soustavy (1)
- II. Základní oblasti podnikatelské činnosti provozovatele přenosové soustavy (2 až 14)
- III. Omezení provozovatele přenosové soustavy (15 a 16)
- IV. Katalog práv provozovatele přenosové soustavy (17 až 41)
- V. Povinnost smluvního zřízení věcného břemene (42 až 53)
- VI. Dodatečná oznamovací povinnost (54 až 56)
- VII. Povinnost obnovit dodávku elektřiny (57 a 58)
- VIII. Vyloučení práva na náhradu škody (59 až 61)
- IX. Obecné povinnosti provozovatele ve vztahu k cizím nemovitým věcem (62)
- X. Právo vlastníka nebo uživatele nemovitosti na přiměřenou jednorázovou náhradu (63)
- XI. Jednotlivé povinnosti provozovatele přenosové soustavy (64 až 93)

I. Obecně k právní úpravě provozovatele přenosové soustavy

1.

[Energetický zákon](#) přistupuje k regulaci jednotlivých účastníků trhu s elektřinou, ať jsou, či nejsou držitelé licence, tak, že upravuje jejich práva a povinnosti katalogovou formou. Z těchto důvodů jsou zejména u zásadních infrastrukturních držitelů licencí, jakým je i provozovatel přenosové soustavy, jednotlivá ustanovení poměrně obsáhlá a v mnohých případech se pro vzájemnou podobnost v rámci [energetického zákona](#) opakují. To je v případě provozovatele přenosové soustavy zvláště patrné při srovnání s následujícím [§ 25](#), týkajícím se provozovatele distribuční soustavy v elektroenergetice, jenž pojednává např. o veřejnoprávních oprávněních vstupu a vjezdu na pozemky třetích osob prakticky totožně. Dalšími obdobami postavení provozovatele přenosové soustavy jsou právní úpravy v sektoru plynárenství, a to zejména ve vztahu k provozovateli přepravní soustavy ([§ 58](#)), provozovateli distribuční soustavy v plynárenství ([§ 59](#)) a koneckonců i provozovateli zásobníku plynu ([§ 60](#)).

K odst. 1

II. Základní oblasti podnikatelské činnosti provozovatele přenosové soustavy

2.

V prvním odstavci pod jednotlivými písmeny [energetický zákon](#) rámcověji vymezuje základní oblasti podnikatelské činnosti provozovatele přenosové soustavy, ať je již primárně vnímáme v poloze povinnosti, nebo naopak v poloze práva. [Energetický zákon](#) se v citovaném ustanovení snaží podchytit základní obsahové činnosti či zásady této činnosti, charakteristické právě a jenom pro držitele licence na přenos elektřiny a na toto ustanovení hledí skrze správní trestání především jako na katalog povinností, které v případě jejich porušení trestá s následkem veřejnoprávní sankce - pokuty [viz zejména [§ 91 odst. 3 písm. d](#)]. Do značné míry se přitom jedná o přepis korespondujících povinností obsažených na úrovni práva EU hlavně v čl. 12 třetí směrnice pro elektroenergetiku.

K odst. 1 písm. a)

3.

Primární úlohou či náplní podnikatelské činnosti provozovatele přenosové soustavy je pod písmenem a) uvedené zajištění bezpečného, spolehlivého a efektivního provozu, obnovy a rozvoje přenosové soustavy. Tento základní veřejnoprávní cíl a smysl existence provozovatele přenosové soustavy je pochopitelně navázán na zásady cenové regulace (zejména [§ 19a odst. 1](#)), neboť hodnoty bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti se odrážejí rovněž do míry uznatelnosti nákladů, které vstupují do cenové regulace v poloze stanovení cen pro uživatele přenosové soustavy. Kromě primárního zachování řádného provozu přenosové soustavy jako vnitrozemského fenoménu citované ustanovení doplňuje i povinnost zajištění interoperability

přenosové soustavy s jinými soustavami, jimiž se rozumí v první řadě přeshraničně připojené soustavy okolních zemí, o čemž svědčí následující textace tohoto ustanovení, která uvádí konkrétní nástroje realizace těchto obecnějších cílů. Právě za účelem zajištění těchto dvou základních cílů fungování přenosové soustavy - provozního a propojovacího - citované ustanovení po provozovateli přenosové soustavy závazně (v poloze povinností) požaduje, aby:

- 1) zabezpečoval, tedy obstarával, podpůrné služby (ať již sám vlastními silami za podmínek [§ 24a](#), nebo prostřednictvím třetích osob - poskytovatelů podpůrných služeb),
- 2) zajistil dlouhodobou schopnost přenosové soustavy uspokojovat přiměřenou poptávku po přenosu elektřiny,
- 3) spolupracoval s provozovateli propojených přenosových soustav a
- 4) spolupracoval na integraci vnitřního evropského trhu s elektřinou.

4.

Zatímco první z uvedených povinností je co do obsahu formulována dostatečně konkrétně, ostatní povinnosti vyznívají významně vágněji, svou přičitatelností neplnění směrem k provozovateli přenosové soustavy neurčitěji a vzbuzují pochybnosti, co je vlastně jejich konkrétním obsahem se zřejmě negativním dopadem i do případného sankcionování těchto neurčitých povinností ze strany Energetického regulačního úřadu. V rámci dalších novelizací [energetického zákona](#) by proto bylo asi vhodné tyto obecné povinnosti povahy úkolů spíše ponechat mimo rozsah správního trestání.

5.

V první řadě je provozovateli přenosové soustavy [energetickým zákonem](#) předepisováno, aby obstarával podpůrné služby. Evidentním cílem je zajištění systémových služeb, neboť takto jsou oba tyto termíny [energetickým zákonem v § 2 odst. 2](#) definovány. Právě podpůrné služby znamenají činnost fyzických či právnických osob, jejichž zařízení jsou připojena k elektrizační soustavě (provozovatele přenosové soustavy nevýjimaje, splňuje-li podmínky [§ 24a](#) v duchu rozhodovací praxe Evropské komise - viz blíže výklad k [§ 24a](#)), které jsou určeny k zajištění systémových služeb. Výsledkem jejich aktivace je tedy zpravidla dodávka regulační energie. Systémové služby v poloze činnosti provozovatele přenosové soustavy pro zajištění spolehlivého provozu elektrizační soustavy jako celku tudíž nemohou být bez aktivování podpůrných služeb vůbec myslitelné. Lze tak uzavřít, že bez obstarávání podpůrných služeb není možné poskytovat systémové služby, a tak řádně plnit roli provozovatele přenosové soustavy. [Energetický zákon](#) touto povinností v zásadě tedy jen konstatuje naprosto zásadní předpoklad charakteristiky činnosti provozovatele přenosové soustavy. S ohledem na definici systémových služeb je však třeba zdůraznit, že provozovatel přenosové soustavy tak zaujímá výlučné oprávnění k bilančnímu vyvažování a zabezpečení spolehlivosti celé elektrizační soustavy, nikoli jen jím přímo provozované přenosové soustavy. V tomto směru tedy na trhu s elektřinou disponuje monopolem k poskytování tohoto druhu služeb, přičemž jejich kvalita je jako *conditione sine qua non* odvislá od obstarávání podpůrných služeb.

6.

Druhá obecná povinnost provozovatele přenosové soustavy směřuje více k naplňování služeb přenosové soustavy, jejichž definici opět nacházíme v [§ 2 odst. 2 písm. a\)](#) bodu 20. Provozovateli přenosové soustavy je [energetickým zákonem](#) ukládáno, aby zabezpečil v dlouhodobém horizontu uspokojení přiměřené poptávky po těchto službách. Sám [energetický zákon](#) tím přiznává, že výstavba přenosové infrastruktury je záležitostí dlouhodobé povahy a že provozovatele přenosové soustavy v podstatě odkazuje na plánování rozvoje přenosové soustavy. K tomu ovšem [energetický zákon](#) dále rozpracovává institut plánu rozvoje přenosové soustavy, na jehož vzniku následně participuje jak Ministerstvo průmyslu a obchodu, tak Energetický regulační úřad, který plán rozvoje každý druhý rok schvaluje. Přiměřenost poptávky po službách přenosové soustavy tedy na jedné straně akcentuje samotnou poptávku po službách přenosové soustavy, tj. především zajišťování samotné dopravy dodávané či odebírané elektřiny přenosovou soustavou, a na druhé straně zájem na přiměřeném zatížení téhož konzumenta přenosových služeb regulovanou cenou za takový přenos elektřiny. Není totiž asi myslitelné, aby [energetický zákon](#) požadoval naplnění veškeré poptávky po službách přenosové soustavy, byť třeba umělé či krátkodobé, na úkor všech spotřebitelů těchto služeb, jejichž regulovaná cena by v takovém případě byla nedůvodně vysoká. I z těchto důvodů je do procesu posuzování přiměřenosti dlouhodobé poptávky po službách přenosové soustavy komponováno Ministerstvo průmyslu a obchodu a zvláště pak Energetický regulační úřad, který pak provádí regulaci cen těchto služeb.

7.

Třetí obecná povinnost se týká spolupráce s provozovateli propojených přenosových soustav, tj. provozovateli páteřních elektroenergetických sítí nikoliv jen v bezprostředně sousedních státech EU, ale všech zemí, které jsou zprostředkovaně zahrnuty do jedné synchronní zóny, tj. do zóny kontinentální. Obdobně jako u předchozí povinnosti může být ovšem velmi složité být i jen deklarovat porušení této povinnosti ze strany provozovatele přenosové soustavy, protože spolupráce je založena na kooperaci minimálně dvou, spíše však i více stran. Její míra, způsob či hloubka je odvislá od řady faktických faktorů, které v mnohých případech spočívají na jiných stranách nežli na straně domácího provozovatele přenosové soustavy. Přičitatelnost neplnění této povinnosti provozovatele přenosové soustavy je tedy opět velmi problematická. Vzhledem k návěti této povinnosti lze však konstatovat, že se tímto ustanovením rozumí pouze ta spolupráce mezi provozovateli přenosových soustav, která zajišťuje bezpečný, spolehlivý a efektivní provoz, resp. obnovu a rozvoj domácí přenosové soustavy, jakož i provozní interoperabilitu takto propojených sítí, nikoliv jakákoliv další spolupráce v jiných oblastech.

8.

Obdobou naposledy zmiňované povinnosti, či lépe nástroje k naplnění povinnosti řádného provozování přenosové soustavy, je i poslední, rovněž velmi obecně formulovaná povinnost, zahrnutá do písm. a) komentovaného ustanovení, která se týká spolupráce provozovatele přenosové soustavy na integraci vnitřního trhu s elektřinou. V tomto směru je [energetický zákon](#) opět velmi neadresný a nekonkrétní, protože výraz "spolupráce" je velmi široký a nesnadno interpretovatelný. Z této povinnosti zřejmě vyplývá i ve vazbě na již výše zmiňované návěti, že by na tuto druhotnou (realizační) povinnost mělo být nahlíženo

primárně přes základní zákonnou povinnost zabezpečit spolehlivý, bezpečný a efektivní provoz přenosové soustavy, resp. řádnou provozní interoperabilitu v rámci synchronně propojených sítí. Povinnost spolupráce má proto i v tomto případě toliko provozní rozměr, a nezahrnuje tak jakoukoliv spolupráci na integraci vnitřního trhu s elektřinou. Za vnitřní trh s elektřinou je třeba chápat celounijní tržní prostor bez vnitřních hranic (omezení/limitů), v němž je zajištěn volný pohyb elektřiny. Zmiňovanými vnitřními hranicemi ovšem nelze rozumět přirozené, technicky opodstatněné překážky, které zajišťují provozní bezpečnost, spolehlivost, resp. efektivitu přenosové soustavy.

K odst. 1 písm. b)

9.

Pod písmenem b) komentované ustanovení [energetického zákona](#) blíže rozebírá povinnost provozovatele přenosové soustavy poskytovat služby přenosové soustavy. Službu přenosové soustavy však provozovatel přenosové soustavy v souladu s požadavkem nediskriminace poskytuje jen na základě uzavřených smluv. Tyto smlouvy, ať mají podobu některého konkrétního smluvního typu podle [občanského zákoníku](#), anebo jde o smlouvu inominátní, musí ovšem v souladu s [§ 50 odst. 4 energetického zákona](#) naplňovat zákonný požadavek písemné formy. Blíže se požadavkům kladeným na smlouvy, jejichž předmětem je poskytování služeb přenosové soustavy, věnujeme níže v komentáři k ustanovení [§ 50 odst. 4](#). Každopádně platí, že k poskytování přenosových služeb může být oprávněn jen ten, s kým uzavřel provozovatel přenosové soustavy písemnou smlouvu. Službou přenosové soustavy je pak třeba rozumět podle [§ 2 odst. 2 písm. a\)](#) bodu 20 nejen zajištění samotného přenosu, tj. dopravy elektřiny přenosovou soustavou, ale rovněž systémových služeb ve vztahu k celé elektrizační soustavě a dalších služeb souvisejících se zabezpečením spolehlivého a bezpečného provozu přenosové soustavy. Tyto další služby [energetický zákon](#) vyjmenovává prostřednictvím rozkladu regulované ceny služby přenosové soustavy v [§ 19a odst. 2](#) a zahrnuje do ní mj. i ceny za činnosti operátora trhu včetně poplatku na činnost Energetického regulačního úřadu, resp. cenu na podporu elektřiny z podporovaných zdrojů energie podle [zákona o podporovaných zdrojích energie](#). K tomuto ustanovení je dlužno dodat, že jeho nesplnění není stíháno jako správní delikt držitele licence podle [energetického zákona](#).

K odst. 1 písm. c)

10.

Písmenem c) komentovaného ustanovení [energetického zákona](#) je pro provozovatele přenosové soustavy dána povinnost k dispečerskému řízení přenosové soustavy, resp. celé elektrizační soustavy, byť na úrovni jednotlivých distribučních soustav s podmínkou, že tak činí právě ve spolupráci s dotčenými provozovateli distribučních soustav. [Energetický zákon](#) zde hovoří o řízení toků v přenosové, resp. celé elektrizační soustavě při současném respektování přeshraničních přenosů elektřiny mezi (přímo, elektricky) propojenými soustavami ostatních (čili sousedních) států. Na toto ustanovení pak velmi úzce váže [§ 26](#), který upravuje problematiku dispečerského řízení ve větším detailu jednak nastolením hierarchického postavení jeho účastníků s vůdčí rolí provozovatele přenosové soustavy a jednak zakotvením zásady relativní autonomie provádění dispečerského řízení zvláště na úrovni přenosové soustavy a zvláště na úrovni každé distribuční soustavy. Blíže viz komentář k [§ 26](#).

K odst. 1 písm. d)

11.

Písmeno d) komentovaného ustanovení je do značné míry a jinými slovy opakování povinnosti pod písmenem b) téhož ustanovení, neboť hovoří o odpovědnosti provozovatele přenosové soustavy za zajištění systémových služeb pro elektrizační soustavu na úrovni přenosové soustavy. Opakováním je tato povinnost proto, že poskytování systémových služeb, tj. jednoho ze svých základních produktů vedle služeb přenosových, po poslední novele [energetického zákona](#) účinné od 1.1.2016 zahrnuje už samotná definice tzv. služby přenosové soustavy. Tyto služby jsou v zásadě poskytovány monopolně, a to z povahy věci, pouze provozovatelem přenosové soustavy. Systém elektrizační soustavy totiž může řídit pouze jeden jediný subjekt, který má vazby jak na elektricky propojené vnitrozemské distribuční soustavy, tak na propojené zahraniční provozovatele sousedních přenosových soustav. I proto [energetický zákon](#) poskytování systémových služeb nepřiznává žádnému jinému držiteli licence. Také proto [energetický zákon](#) hovoří o systémových službách ve vztahu k celé elektrizační soustavě, a nikoliv jen k přenosové soustavě. Zmínku o přenosové soustavě v rámci komentovaného ustanovení je pak třeba vykládat ve vztahu k původu, odkud poskytování systémových služeb vyvěrá, tj. z úrovně přenosové soustavy, byť některé zdroje pro poskytování systémových služeb na úrovni podpůrných služeb působí na úrovni decentrální, tj. jsou připojeny k některé z distribučních soustav.

K odst. 1 písm. e)

12.

K písmenu e) komentovaného ustanovení je třeba prořadit odkázat na evropský právní původ tohoto ustanovení, které se na tomto místě promítá do českého právního řádu. Transpozici tohoto ustanovení si vyžádal čl. 12 písm. h) třetí směrnice pro elektroenergetiku, který ovšem, obdobně jako sám [energetický zákon](#) v rámci komentovaného ustanovení, odkazuje na přímo a přednostně aplikovatelné nařízení o přístupu do elektrizační sítě, konkrétně pak na jeho čl. 13. Jádrem právní úpravy je v tomto případě povinnost provozovatele přenosové soustavy účastnit se vyrovnávacího mechanismu a provádět či čerpat (slovy [energetického zákona](#) "uskutečňovat") platby z tohoto vyrovnávacího mechanismu. Smyslem této právní úpravy je kompenzování přeshraničních přenosů elektřiny na bázi finančních kompenzací představujících vyrovnání mezi provozovateli evropských páteřních sítí za náklady, které jim vznikají z titulu realizace hostujících přenosů ze zahraničí přes jimi provozované sítě. Kompenzace jsou nastaveny tak, že je vyplácí ti provozovatelé přenosových soustav, které buď (přebytkovou) elektřinu vyrábějí, nebo těch, v nichž se transportovaná (deficitní) elektřina spotřebovává, a to ve prospěch těch provozovatelů přenosových soustav, které takto vyrobenou či spotřebovanou elektřinu tranzitují. Článek 18 citovaného nařízení pak obsahuje komitologické zmocnění Evropské komise vydávat ohledně vyrovnávacího mechanismu prováděcí pokyny (Guidelines). Tyto pokyny byly vydány jako prováděcí nařízení Komise (EU) č. [838/2010](#), o stanovení pokynů k vyrovnávacímu mechanismu mezi provozovateli přenosových soustav a a společném regulatorním přístupu ke zpoplatnění sítí. Právě toto nařízení založilo vyrovnávací fond (ITC Fund), do něhož přispívají platící provozovatelé přenosových soustav a naopak jsou z

něj vyplácení tranzitující provozovatelé přenosových soustav. V tomto směru je tedy právní úprava [energetického zákona](#) v zásadě povahy marginální, neboť se prvořadě uplatňuje shora uváděná přímo aplikovatelná právní úprava obou nařízen.

13.

Současně v rámci téhož písmene e) [energetický zákon](#) obecně provozovateli přenosové soustavy ukládá povinnost poskytovat účastníkům trhu s elektřinou přeshraniční přenos elektřiny, ovšem pouze za předpokladu, že jeho poskytnutím bude zachována bezpečnost a spolehlivost provozování přenosové soustavy. V zásadě je tak tímto ustanovením zakládáno každému účastníkovi trhu s elektřinou, v praxi zejména držiteli licence na (velko)obchod s elektřinou, při současném zachování provozuschopnosti přenosové soustavy (resp. též propojené páteřní sítě sousední země, ve které se má daný obchodní tok elektřiny uskutečnit) právo na poskytnutí přeshraničního přenosu elektřiny, a to za podmínek dále stanovených [energetickým zákonem](#). Těmito podmínkami je třeba rozumět především požadavky na písemnou smlouvu, jejímž předmětem je poskytnutí takového přeshraničního přenosu elektřiny při dodržení smluvních parametrů, o nichž hovoří [§ 50 odst. 5](#). Kdo je účastník trhu s elektřinou, pak [energetický zákon](#) stanoví ve svém [§ 22](#).

K odst. 1 písm. f)

14.

Poslední písmeno f) komentovaného ustanovení představuje opět ozvuk třetí směrnice pro elektroenergetiku, resp. transpozici jejího čl. 12 písm. h), v němž se hovoří o poskytování odůvodněných vysvětlení pro případ odmítnutí poskytnutí služeb přenosové soustavy. [Energetický zákon](#) upřesňuje znění citované směrnice tak, že se musí jednat jak o existující, tak o hrozící nedostatek přenosové kapacity přenosové soustavy, který způsobil, že se neuskutečnil konkrétní přenos elektřiny. V takovém případě je provozovatel přenosové soustavy povinen k žádosti dotčených účastníků trhu s elektřinou, kteří s ním uzavřeli smlouvu o přeshraničním přenosu elektřiny (tj. smluvně vázaných držitelů licence nebo držitelů uznané licence, jichž se nedostatek přenosové kapacity týkal), tyto žadatele informovat o důvodech, pro které neuskutečnil přenos elektřiny.

K odst. 2

III. Omezení provozovatele přenosové soustavy

15.

Stručná úprava druhého odstavce komentovaného ustanovení formálně omezuje provozovatele přenosové soustavy v tom, aby byl sám držitelem jiné licence podle [energetického zákona](#), nežli je licence na přenos elektřiny. Tento zákonný požadavek je především ve světle evropské právní úpravy zjevně extenzivní a zakazuje provozovateli přenosové soustavy nejen takové podnikání, které souvisí s komoditním obchodováním, resp. výrobou elektřiny nebo plynu, ale rovněž, poněkud nepochopitelně, i například podnikání povahy infrastrukturní, například provozování jiných soustav v elektroenergetice, plynárenství nebo teplárenství. Nepříměrnost tohoto požadavku je tím viditelnější, čím více je úprava [energetického zákona](#) ve vztahu k provozovatelům páteřních soustav přizpůsobována požadavkům evropské právní úpravy, zejména pak ve vztahu k nové právní úpravě certifikace provozovatele přenosové i přepravní soustavy v [§ 10a](#), resp. podmínek nezávislosti provozovatele přenosové soustavy podle [§ 24a](#). Tyto zvláštní podmínky totiž mnohem účinněji brání relevantnímu konfliktu zájmů mezi provozováním přenosové soustavy a komoditnímu podnikání v elektroenergetice, resp. plynárenství. Nadbytečnost a asymetrie této právní úpravy ještě intenzivněji vyznívá při srovnání právní úpravy provozovatele přenosové soustavy a provozovatele přepravní soustavy v plynárenství ([§ 58](#)), která žádný takový obdobný požadavek na provozovatele přepravní soustavy neklade.

16.

Předmětné ustanovení nicméně nezakazuje, aby se provozovatel přenosové soustavy podnikání v jiných činnostech regulovaných [energetickým zákonem](#) věnoval prostřednictvím své dceřiné společnosti, tj. v rámci koncernové struktury, anebo investiční aktivitou například povahy nabývání minoritních podílů na jiných obchodních korporacích podnikajících v energetice.

K odst. 3

IV. Katalog práv provozovatele přenosové soustavy

17.

Rozsáhlá úprava odstavce 3 komentovaného ustanovení obsahuje katalog zákonných práv, která provozovateli přenosové soustavy výslovně [energetický zákon](#) přiznává, aby mohl plnit své základní funkce bezpečného, spolehlivého a efektivního provozování, údržby, ale i obnovy a rozvoje přenosové soustavy. Právě zřizování a provozování přenosové soustavy je ve smyslu [§ 2 odst. 2 písm. a\)](#) bodu 10 in fine ve veřejném zájmu. Ať je jinak dopad této obecné zákonné formulace ve vztahu ke konkrétním projektům zřizování nových částí přenosové soustavy jakýkoliv, je zřejmé, že zákonodárce tímto zdůraznil nezastupitelný intenzivní zájem společnosti na zřizování a provozování přenosové soustavy (podobně je to i s dalšími prvky energetické infrastruktury, např. na úrovni distribuce elektřiny či plynu nebo přepravy plynu). Dominance zájmu veřejnosti nad zájmy individuálními se pak promítá mimo jiné i do katalogu veřejnoprávních oprávnění provozovatele přenosové soustavy, která vznikají přímo ze zákona a nelze je smluvně v závazcích modifikovat či vyloučit, protože tak by bylo vykonáno soukromým právem nedovolené právní jednání, které odporuje [energetickému zákonu](#) a zjevně narušuje veřejný pořádek (viz [§ 588 obč. zák.](#)).

18.

Zřizování a provozování přenosové soustavy se děje ve veřejném zájmu [[§ 2 odst. 2 písm. a\)](#) bod 10], čemuž koreluje řada specifických oprávnění, která právní předpis držiteli licence na provoz přenosové soustavy přiznává. Tato oprávnění provozovatelé plynou přímo z udělené licence (jsou důsledkem právní moci uvedeného rozhodnutí), k jejich výkonu tedy není nutno nabývat další specifická oprávnění. Obdobným způsobem byla věc řešena i v minulých právních předpisech (srov. [§ 22](#)

[odst. 1 elektrizačního zákona, § 9 odst. 11 energetického zákona č. 222/1994 Sb.](#)).

19.

Oprávnění, jejichž obsahem je výkon určité činnosti provozovatele na cizích nemovitých věcech, [uvedená pod písm. a), e), f), g), h)] mají povahu zákonných věcných břemen, zatěžujících předmětné nemovité věci. Tato oprávnění existují vedle smluvně zřízených soukromoprávních věcných břemen (srov. komentář k odst. 4), přičemž jejich existence je vázána přímo na předmětná ustanovení zákona. K jejich vzniku není zapotřebí ani rozhodnutí správního orgánu (nemohou být v prospěch provozovatele vyvlastněna, protože plynou přímo ze zákona), ani smlouva (nebo jiná forma souhlasu) s vlastníkem, resp. uživatelem dotčené nemovitosti. Zároveň platí, že nejsou předmětem evidence v katastru nemovitostí.

20.

Na zákonná věcná břemena, plynoucí z udělené licence k provozování přenosové soustavy, [uvedená pod písm. a), e), f), g), h)] se podle [§ 96 odst. 8](#) neaplikuje [§ 984 odst. 1 obč. zák.](#) o přednosti práva zapsaného do veřejného seznamu ([§ 984 odst. 2 obč. zák.](#)). Oprávnění plynou ze zákonného věcného břemene přecházení ex lege na nového držitele licence ([§ 96 odst. 9](#)). Dále platí, že kdo nabude vlastnické právo k nemovitosti, k níž se vztahuje zákonné věcné břemeno, přejímá i povinnosti odpovídající tomuto oprávnění ([§ 96 odst. 10](#)).

21.

Zákonná věcná břemena, plynoucí z udělené licence k provozování přenosové soustavy, je nutno odlišovat od veřejnoprávních omezení vlastnických práv, plynoucích z institutu ochranného pásma ([§ 46](#)). Zatímco zákonná věcná břemena podle [§ 24 odst. 3 písm. a\), e\), f\), g\), h\)](#) vznikají v důsledku udělené licence na přenos elektřiny, ochranná pásma vznikají v důsledku právní moci územní rozhodnutí, resp. v důsledku vydání územního souhlasu (srov. [§ 46 odst. 1](#)).

22.

Zákonná věcná břemena, plynoucí z udělené licence k provozování přenosové soustavy, se týkají provozu veškerých zařízení přenosové soustavy bez ohledu na okamžik jejich výstavby. Nejvyšší soud v této souvislosti dovozuje, že je tedy třeba rozlišovat zákonná věcná břemena, vzniklá před účinností zákona, zatěžující pozemek, na kterém je umístěno předmětné zařízení, jakož i výkon oprávnění z tohoto břemene na straně jedné (srov. komentář k [§ 98 odst. 4](#)) a zákonná věcná břemena, spočívající ve výkonu konkrétních oprávnění plynoucích z udělené licence podle současné právní úpravy. Z tohoto rozlišování se následně odvíjí i právní úprava náhrady za omezení vlastnického práva, resp. škody způsobené v důsledku těchto oprávnění (NS [22 Cdo 333/2013](#) - Omezení vlastnického práva tzv. legálním věcným břemenem vzniklým zřízením plynovodu).

23.

Současná právní úprava stanoví, že provozovatel přenosové soustavy má za povinnost zajistit oprávnění podle písm. e) věcným břemenem, zřízeným smluvně s vlastníkem předmětné nemovité věci, resp. provozovateli přiznává vyvlastňovací titul k nabytí tohoto věcného břemene na základě rozhodnutí správního orgánu (srov. dále odst. 2). A contrario lze dovozovat, že jiná oprávnění [uvedená pod písm. a), f), g), h)] není třeba zajišťovat smluvně s vlastníkem předmětné nemovitosti.

24.

V praxi i v odborné literatuře (viz např. Ondřejová, 2009, s. 41-54) se stala předmětem diskuse otázka, zda je možné, aby oprávnění provozovatele vykonávaly jeho jménem třetí subjekty (na základě plné moci). Lze přitom vycházet ze závěrů, které učinil Ústavní soud ve vztahu k institutu zákonných věcných břemen: "I když mají nesporný veřejnoprávní prvek daný způsobem jejich vzniku a účelem, kterému slouží, nelze přehlížet, že mají i významný prvek soukromoprávní. Občanské právo definuje věcné břemeno jako právo někoho jiného než vlastníka věci, které ho omezuje tak, že je povinen něco trpět, něčeho se zdržet nebo něco konat. Tzv. zákonná věcná břemena tento charakter mají také. Ostatně zákony, podle nichž vznikají, je tímto pojmem označují. Jejich režim však není zcela totožný s režimem smluvních věcných břemen, neboť se řídí speciální úpravou právních předpisů, které upravují činnosti, k jejichž provozování vznikly. Nejde však o úpravu komplexní, která by vylučovala použití obecné úpravy občanského práva o věcných břemenech. Proto pokud tyto speciální předpisy nemají zvláštní úpravu, řídí se jejich režim obecnou úpravou občanskoprávní" ([Pl. ÚS 25/04, 134/2005 Sb., N 14/36 Sb.](#) n. u. ÚS 155 - Výměnková stanice - výkon věcného břemene za náhradu). Protože zvláštní právní úprava ([energetický zákon](#)) neobsahuje žádné výslovné ustanovení, které by zmocnění třetího subjektu k výkonu oprávnění provozovatele zakazovalo, je možné vycházet z toho, že takové zmocnění možné je.

25.

Obecná pravidla výkonu oprávnění provozovatele ze zákonných věcných břemen obsahuje odstavec 8. Otázky náhrady škody a jiné újmy, způsobené v důsledku výkonu oprávnění provozovatele, jsou upraveny v odstavci 9.

K odst. 3 písm. a)

26.

Provozovatel přenosové soustavy má právo zřízovat a provozovat vlastní telekomunikační síť k řízení, měření, zabezpečování a automatizaci provozu přenosové soustavy a k přenosu informací pro činnost výpočetní techniky a informačních systémů. Jedná se o zákonné věcné břemeno, kterým provozovatel disponuje k cizím nemovitým věcem a kterému nekoresponduje povinnost zřízovat věcné břemeno smluvně s vlastníkem dotčené nemovité věci (srov. komentář k odst. 2). Lze poukázat na obdobně koncipované oprávnění v [§ 110 odst. 6 stavebního zákona](#). Cílem právní úpravy zde patrně byla snaha [energetického zákona](#) jako právního předpisu zvláštního ve vztahu k [zákonu o elektronických komunikacích](#) (zákon č. [127/2005 Sb.](#)) umožnit, aby se provozovatel přenosové soustavy ocitl při provozování vlastní telekomunikační sítě mimo režim odkazovaného [zákonu o elektronických komunikacích](#). To ovšem nakonec [energetický zákon](#) tímto ustanovením ani sám nedělá, protože má-li být právo

na zřizování a provoz vlastní telekomunikační sítě pro vlastní potřebu, nebude se jednat o podnikání, tedy nebude naplněn předpoklad pro využití právní úpravy [zákonu o elektronických komunikacích](#). Jedná se tedy spíše o obecnou konstataci již existujícího stavu. Naopak kdyby provozovatel přenosové soustavy zamýšlel poskytnout své telekomunikační síť pro komerční (podnikatelské) využití třetími stranami, jistě by v tomto rozsahu podléhal právní úpravě obsažené ve shora odkazovaném [zákonu o elektronických komunikacích](#). Přidanou hodnotou tohoto veřejnoprávního oprávnění je nicméně především ta skutečnost, že zřizování a provoz vlastní telekomunikační sítě se v zásadě odehrává v režimu veřejného zájmu. Zásadně lze tedy pro účely takto zřizované a provozované sítě vyvlastnit vlastnické právo či věcné právo k věci cizí.

K odst. 3 písm. b)

27.

Pod písmenem b) nacházíme dvě zvláštní veřejnoprávní oprávnění provozovatele přenosové soustavy, tentokrát ve vztahu k provozování přenosové soustavy. Držitel licence na přenos elektřiny tak má právo:

- 1) obstarávat za nejnižší náklady podpůrné služby a elektřinu pro krytí ztrát v přenosové soustavě a pro vlastní potřebu, a
- 2) obstarávat regulační energii pro řízení rovnováhy mezi výrobou a spotřebou elektřiny a pro řízení toků elektřiny podle odstavce 1 písmene c).

28.

Otázkou zůstává, co je vlastně záměrem těchto ustanovení a kdo je adresátem oné, tomuto oprávnění odpovídající, povinnosti, zejména v rozsahu práva ad 1) shora. Obstarávání podpůrných služeb a elektřiny, kterou sám její provozovatel spotřebovává v souvislosti s provozem, údržbou, obnovou a rozvojem přenosové soustavy, jsou nezbytné předpoklady pro výkon licencované činnosti. Bez nich by nebylo možno přenos elektřiny vůbec provádět, ať je [energetický zákon](#) výslovně uvádí, či nikoliv. Interpretace složitá je pak [energetický zákon](#) obzvláště ve směru k obstarávání podpůrných služeb (tj. zejména v poloze obstarávání kladného elektrického výkonu, tj. výroby elektřiny) a dalších elektrických výkonů pro pokrytí vlastní spotřeby, u kterých je výslovně uvedeno, že ono právo obstarávat je "podmiňují" nejnižší náklady. V této souvislosti není zejména jasné, kdo má povinnost např. tyto podpůrné služby za nejnižší náklady (a nikoliv za nejnižší cenu) nabízet, protože to již [energetický zákon](#) neřeší. [Energetický zákon](#) totiž jen v [§ 2 odst. 2 písm. a\)](#) bodu 18 u definice výroby elektřiny nepřímo "motivuje" (ovšem pouze v rozsahu poskytování podpůrných služeb, nikoliv pro obstarávání elektřiny pro vlastní spotřebu) investory do zdrojů nad 100 MW instalovaného elektrického výkonu k tomu, aby podpůrné služby poskytovali tím, že prohlašují takovou výrobu elektřiny za zřizovanou a provozovanou ve veřejném zájmu. I když [energetický zákon](#) výkon tohoto práva váže v případě bodu ad 1) shora pouze na "nejnižší náklady", je třeba tento obrat vykládat ve vztahu k nákladům na obstarávání ze strany provozovatele přenosové soustavy, a nikoliv ve vztahu k velikosti nákladů, které na výrobu dodávané regulační energie vynaložil určitý výrobce elektřiny. Veřejný zájem je totiž zejména na zajištění co nejnižší ceny s dopadem do nákladů provozovatele přenosové soustavy, potažmo do ceny za dodávku elektřiny pro konečné zákazníky. Tento výklad dává dobrý smysl rovněž ve vztahu k [zákonu o zadávání veřejných zakázek](#) (zákon č. [134/2016 Sb.](#)), který pro obstarávání těchto elektrických výkonů stanoví pro sektorové zadavatele výjimku ze zadávání, a [energetický zákon](#) nechce ponechat tuto právní úpravu bez nepříjemné (motivační) regulace. Ve skutečnosti je pak toto právo ze strany provozovatele přenosové soustavy realizováno pořádkem aukcí, zohledňujících nabízenou cenu požadovanou podpůrné služby či elektřiny pro krytí ztrát v přenosové soustavě či elektřinu pro vlastní potřebu.

29.

Právě podpůrné služby přitom podle zákonné definice znamenají činnost fyzických či právnických osob (zejména výrobců elektřiny), jejichž zařízení jsou připojena k elektrizační soustavě, které jsou určeny k zajištění systémových služeb. Výsledkem jejich aktivity je přitom zpravidla dodávka regulační energie. A právě o obstarávání regulační energie (nikoliv již za nejnižší náklady) hovoří komentované ustanovení ad 2) shora. Dá se tedy říci, že se vlastně do značné míry obě [energetickým zákonem](#) vyjmenovaná veřejnoprávní oprávnění obsahově kryjí. Jediný rozdíl tak spočívá v rozsahu regulační energie, která je obstarávána na vyrovnávacím trhu nebo v zahraničí. Ohledně této části regulační energie se tedy na ni neuplatní beztlak zákonem rozpačitě formulované právo (nikoliv tedy povinnost) obstarávat ji za nejnižší náklady.

K odst. 3 písm. c) a d)

30.

Ustanovení třetího odstavce následně pokračuje písmeny c) a d), která mají v zásadě řadu momentů společných. Jedná se o velmi důležitá veřejnoprávní oprávnění provozovatele přenosové soustavy, která ovšem přísluší v obdobném rozsahu i dalším provozovatelským protějškům v elektroenergetice a plynárenství. Podle písmene c) se jedná o právo provozovatele přenosové soustavy omezit (tj. pouze snížit) nebo (zcela) přerušit v nezbytném rozsahu dodávku elektřiny z elektrizační soustavy účastníkům trhu s elektřinou, ať se jedná o držitele licencí (např. obchodníka s elektřinou, výrobce elektřiny např. pro najíždění výrobního zdroje), nebo o nelicencované zákazníky od domácností až po velkoodběratele skrze jejich odběrná místa. Podle písmene d) je pak provozovatel přenosové soustavy oprávněn v nezbytném rozsahu a k zajištění spolehlivého provozu přenosové soustavy změnit (zvýšit nebo snížit) nebo (zcela) přerušit dodávku elektřiny z výroby elektřiny, případně takto změnit či přerušit přeshraniční výměnu elektřiny, dovoz elektřiny ze zahraničí nebo vývoz elektřiny do zahraničí (tj. změnit či přerušit přeshraniční přenosy). V důsledku realizace těchto oprávnění, která sledují bezpečné a spolehlivé provozování nejen přenosové soustavy, ale i s ohledem na činnost provozovatele přenosové soustavy a jeho postavení monopolního dodavatele systémových služeb, nemůže v zásadě vznikat škoda z důvodu porušení povinnosti. Škoda nemůže vznikat ale pro případy výkonu těchto veřejnoprávních oprávnění ani z jiných potenciálních důvodů absolutních forem povinnosti k náhradě škody (např. z titulu povinnosti k náhradě škody způsobené provozem). Tomu plně přisvědčuje textace odstavce 7 (viz níže), která až na dvě situace výslovně vylučuje právo na náhradu škody realizací tohoto práva vyvolávanou. Pochopitelně se příslušná změna v odběrových či dodávkových poměrech elektrizační soustavy musí odehrávat v nezbytném rozsahu a v zásadě jen z důvodů, které pro tyto účely [energetický zákon](#) v případě písmen c) a d) taxativním výčtem pod jednotlivými číslicemi vyjmenovává. Obecně lze k limitům těchto dvou veřejnoprávních oprávnění provozovatele přenosové soustavy upozornit ještě na odstavec 6

komentovaného ustanovení, který stanoví, že v případě, že omezil nebo přerušil dodávku z elektrizační soustavy nebo dodávku do elektrizační soustavy (obvykle z výroben elektřiny), musí tuto dodávku elektřiny obnovit bezprostředně po odstranění příčin, které vedly k jejímu omezení či přerušení (viz též níže komentář k odstavci 6).

31.

V zásadě všechny zákonné důvody opravňující provozovatele přenosové soustavy k uplatnění obou zmiňovaných veřejnoprávních oprávnění mají společný prvek určité mimořádnosti, resp. jsou podmíněny jinou závažnou skutečností, která nespočívá v charakteru provozovaných zařízení elektroenergetické infrastruktury a má původ v působení třetích stran (propojení provozovatelé zahraničních páteřních soustav, zákazníci či výrobci, kteří se dopouští zákonem zakázaných jednání). Jedinými dvěma vymykajícími se důvody jsou plánované práce na zařízení přenosové soustavy nebo v jeho ochranném pásmu [písm. c) bod 6 a písm. d) bod 6] a pouze ve vztahu ke změně či přerušení dodávek elektřiny především z výroben elektřiny taktéž provádění dispečerského řízení v režimu [§ 26 odst. 5 energetického zákona](#) [písmeno d) bod 11 komentovaného odstavce].

32.

Do první skupiny řádných důvodů tedy náleží uplatnění předmětných práv na změnu či přerušení dodávek z či do elektrizační soustavy v mimořádných situacích vzniklých z důvodů mimo vůli provozovatele přenosové soustavy. V těchto situacích jsou většinou nedodávky ovlivňovány neurčité okruhy osob, nikoliv konkrétní, jmenovité subjekty - změna či přerušování dodávky elektřiny má pak absolutní charakter. Pod body 1, 2, 7 a 10 písmene c) a d) se tak uvádí stavy bezprostředního ohrožení života, zdraví nebo majetku osob a likvidace těchto stavů, dále stavy nouze nebo jejich předcházení a konečně stavy vzniku či odstraňování poruch na zařízeních přenosové soustavy nebo distribuční soustavy. Ke stavům nouze a jejich předcházení jako nejzávažnějším provozním situacím v elektrizační soustavě se blíže vyjadřuji v části komentáře k [§ 54](#). Vedle nich ovšem toto právo [energetický zákon](#) přiznává i při každém stavu bezprostředního ohrožení člověka, jeho zdraví, neku-li života, případně též majetku osob. Majetkem osob je přitom třeba chápat nejen majetek třetích osob (např. staveb či jiných hmotných věcí umístěných v ochranném pásmu), ale rovněž majetek samotného provozovatele přenosové soustavy, tj. samotných zařízení přenosové soustavy, ale i dalších částí elektrizační soustavy, které provozovatel přenosové soustavy nevlastní. Posledním důvodem je vznik a odstraňování poruchy, a to nejen na zařízení přenosové soustavy, ale i na zařízení distribuční soustavy, ovšem za podmínky, že je realizace takového práva na úrovni přenosové soustavy nezbytně nutná. V odstavci 7 komentovaného ustanovení ovšem nacházíme určité omezení ohledně charakteru poruchy ve vazbě na vznik povinnosti k náhradě škody z titulu provozní činnosti. Pakliže je totiž taková porucha způsobena prokazatelně zaviněně provozovatelem přenosové soustavy (nikoli ovšem již provozovatelem distribuční soustavy), právo na náhradu škody z titulu provozní činnosti vyloučeno není. Předpokladem je však prokázané zavinění provozovatelem přenosové soustavy. Poškozený tedy musí prokázat, že provozovatel přenosové soustavy předmětnou poruchu zavinil. Nárok na náhradu škody z titulu excessu z veřejnoprávního oprávnění provozovatele přenosové soustavy však uplatnit nelze vůbec, protože [energetický zákon](#) přiznává oprávnění ke změně či přerušení dodávky elektřiny tím či oním směrem pro každou poruchu, která se vyskytne na přenosové a distribuční soustavě, nehledě na její charakter či zavinění. K pojmu poruchy se v návaznosti na obecný význam tohoto slova a s odkazem na technickou terminologii vyjádřil Nejvyšší soud ČR (NS [23 Cdo 454/2012](#)).

33.

V bodu 10 písmene c) i d) komentovaný zákon stanoví, že provozovatel přenosové soustavy může přerušit nebo omezit (resp. změnit) dodávku elektřiny z nebo do elektrizační soustavy na úrovni přenosové soustavy v důsledku omezení nebo přerušení přenosu elektřiny provozovateli propojených přenosových soustav pro odběratele z elektrizační soustavy i pro dodavatele elektřiny do elektrizační soustavy (tj. zejména výrobce elektřiny, ale i dovozce elektřiny). To znamená, že dojde-li v elektricky propojené kontinentální synchronní zóně u kteréhokoliv z provozovatelů páteřních soustav v elektroenergetice k omezení nebo přerušení přenosu elektřiny, a to z jakéhokoliv důvodu, a toto omezení či přerušení se projeví i na úrovni přenosové (elektrizační) soustavy v tuzemsku, opravňuje tato situace provozovatele přenosové soustavy v nezbytně nutném rozsahu omezit či přerušit v důsledku deficitu elektřiny v soustavě dodávku tohoto média odebírajícím účastníkům trhu s elektřinou. V případě dodávky elektřiny z výroben elektřiny, z přeshraniční výměny elektřiny, dovozu či vývozu elektřiny ovšem navíc platí, že tato výroba/dodávka elektřiny může být oproti odběratelům elektřiny změněna nebo zcela přerušena v situaci, kdy se od kteréhokoliv provozovatele propojené páteřní soustavy v elektroenergetice v přenosové soustavě projeví jiný provozní stav, importovaný od tohoto zahraničního propojeného provozovatele soustavy v elektroenergetice. [Energetický zákon](#) tak hlavně předvídá situace, kdy se v přenosové soustavě objeví nadbytek elektřiny, který sousední provozovatel páteřní elektroenergetické soustavy nekoriguje opatřeními na své straně, a je potřeba, aby tyto importované provozní stavy bylo možno zvládnout na úrovni domácí přenosové soustavy, a to zejména snížením výroby elektřiny, nebo dokonce odstavením (tj. přerušením) výroben elektřiny. Pro odběrovou část trhu s elektřinou je tato naposledy zmíněná situace zbytná, resp. nežádoucí, protože pro provozní stavy s nadbytkem elektřiny je jakýkoli odběr elektřiny z elektrizační soustavy, zejména ze strany zákazníků, prospěšný, protože přirozeně vyrovnává přebytečný charakter stavu elektrizační soustavy směrem k normálu.

34.

Druhá skupina řádných důvodů k uplatnění veřejnoprávního oprávnění změny či přerušení dodávky z či do elektrizační soustavy pak zahrnuje situace, kdy je závadný stav v elektrizační soustavě dílem subjektů odlišných od provozovatele přenosové soustavy, kteří služeb přenosové soustavy využívají v rozporu s [energetickým zákonem](#) a jeho prováděcími předpisy (body 3, 4, 5, 8 a 9). Taková změna či přerušení dodávky elektřiny je pak relativní, protože se uplatňuje vůči zcela konkrétním osobám delikventů. U této skupiny důvodů je třeba oproti první skupině k realizaci předmětného veřejnoprávního oprávnění uvést, že se v zásadě dotýkají jen vybraných, konkrétních čili subjektivě určitelných osob. V první řadě sem náleží situace, kdy se delikvent dopouští neoprávněného přenosu ve smyslu [§ 53](#). Co do rozsahu dalších důvodů aktivace veřejnoprávního oprávnění provozovatele přenosové soustavy se ustanovení obou písmen liší v tom směru, že u omezování či přerušování odběrové části trhu s elektřinou (tj. dodávky elektřiny z elektrizační soustavy) může provozovatel přenosové soustavy k tomuto opatření přistupovat v případě zjištění neoprávněného odběru ve smyslu [§ 51](#), nebo jestliže provozovateli přenosové soustavy zákazník (lépe odběratel) neumožní přístup k měřicímu zařízení, ale také v situacích, kdy nevyhovují zařízení konkrétního odběratele v odběrném místě, a to buď tím, že ohrožují život, zdraví či majetek osob, anebo ovlivňují kvalitu elektřiny v neprospěch ostatních účastníků trhu s elektřinou a zákazník a zákazník nevybavil odběrná zařízení dostupnými technickými

prostředky k omezení těchto vlivů. Přiměřeně jsou tyto důvody konstruovány rovněž pro nabídkovou (dodávkovou) stranu trhu s elektřinou, tj. především pro výrobce elektřiny, který dodává vyráběnou elektřinu ze zařízení (výroben elektřiny), která ohrožují život, zdraví nebo majetek jakékoliv osoby nebo která ovlivňují kvalitu elektřiny v neprospěch ostatních účastníků trhu s elektřinou, a výrobce elektřiny přitom svá výrobní zařízení nevybavil dostupnými technickými prostředky k omezení těchto vlivů. Pojem "dostupnosti" technických prostředků, které mají tyto negativní vlivy odběrných či výrobních zařízení omezit (tj. alespoň podstatně utlumit na přípustnou míru, resp. zcela vyloučit), je pak nutno vykládat nikoliv ve vazbě na přijatelnost pořizovací ceny za takové technické prostředky, nýbrž ve vztahu k existenci a technické realizovatelnosti použitého řešení omezujícího ony nežádoucí účinky odběrného či výrobního zařízení.

35.

Konečně je třeba se zastavit u posledních dvou důvodů pro oprávněné omezení (změnu) či přerušení dodávek elektřiny z nebo do elektrizační soustavy na úrovni provozovatele přenosové soustavy, které nelze pro jejich specifickou povahu zařadit do obou shora uváděných skupin. Tak je provozovatel přenosové soustavy oprávněn přerušit či omezit (resp. změnit) dodávku elektřiny při provádění plánovaných prací na zařízení přenosové soustavy nebo v jeho ochranném pásmu, přičemž [energetický zákon](#) na tomto místě příkladně uvádí opravy, rekonstrukce, údržby a revize. Zatímco opravy a rekonstrukce lze vztáhnout především k provádění prací na zařízeních přenosové soustavy, údržby a revize mohou být použity i ve spojení s ochranným pásmem, a to zejména při zohlednění veřejnoprávního oprávnění uvedeného pod písmenem g) (odstraňování a oklešťování stromů a jiných porostů). Pro tyto situace je ovšem nezbytné, aby příslušná práce na zařízeních přenosové soustavy nebo v jejím ochranném pásmu byla plánovaná, tj. dopředu provozovatelem přenosové soustavy rozmyšlená a zařazená do plánu prací na jednotlivých zařízeních přenosové soustavy, resp. v jejích ochranných pásmech. V níže komentovaném odstavci 5 komentovaného ustanovení však nacházíme další, druhotnou podmínku pro realizaci tohoto veřejnoprávního oprávnění spočívající v povinnosti provozovatele přenosové soustavy s těmito pracemi související omezení či přerušení dodávky elektřiny do či z přenosové soustavy v tam stanovené lhůtě a způsobem oznámit. Jinak je výkon tohoto veřejnoprávního oprávnění provozovatele přenosové soustavy sice dovolený, nicméně za nesplnění oznamovací povinnosti přísluší omezeným či přerušovaným účastníkům trhu s elektřinou nárok na náhradu škody, a to vedle škody z titulu porušení zákonné oznamovací povinnosti i škody vzniklé samotnou provozní (ne)činností. Ohledně tohoto důvodu ještě stojí za zmínku uvést, že je textově stavěno jen pro omezení či přerušování dodávky elektřiny z nebo do přenosové soustavy. Z povahy věci nemůže tedy docházet k situacím, že by provozovatel přenosové soustavy v důsledku plánovaných prací např. rekonstrukční povahy navýšoval výkonové parametry některé z dodávajících výroben elektřiny. Tomuto výkladu přisvědčuje i současné znění odstavce 5 komentovaného ustanovení, které v souvislosti s doprovodnou oznamovací povinností provozovatele přenosové soustavy hovoří pouze o "omezení" (nikoliv tedy "změně") nebo "přerušení dodávek elektřiny", ať se již jedná o dodávky elektřiny např. zákazníkům z přenosové soustavy, nebo o dodávky elektřiny z výroben elektřiny do přenosové soustavy.

36.

Závěrem k písmenům c) a d) komentovaného odstavce se lze ještě u přerušování či změně dodávek elektřiny z výroben elektřiny krátce zastavit u posledního specifického důvodu, který se ve prospěch předmětného veřejnoprávního oprávnění provozovatele přenosové soustavy uplatňuje pouze u výrobní (dodávkové), nikoli pak u odběrové strany trhu s elektřinou. Nacházíme jej v písmenu d) bodu 11 komentovaného odstavce a odkazuje na situaci, která je podrobněji rozepsána v komentáři k [§ 26](#). Toto ustanovení totiž umožňuje provozovateli přenosové soustavy docílit výkonové změny (snížení nebo zvýšení dodávky elektřiny do elektrizační soustavy), či dokonce přerušení dodávky elektřiny především z výroben elektřiny, vyžaduje-li si to momentální provozní situace nevyrovnané bilance elektrizační soustavy nebo její části ve smyslu [§ 26 odst. 5](#) a přitom nejsou naplněny podmínky mimořádného dispečerského řízení za stavů nouze a při jejich předcházení.

K odst. 3 písm. e)

37.

Provozovatel přenosové soustavy má právo zřizovat a provozovat na cizích nemovitostech zařízení přenosové soustavy, přičemž při jejich zřizování se řídí právní úpravou [stavebního zákona](#). Toto oprávnění ovšem nepůsobí vůči cizím nemovitým věcem bez dalšího, protože je svázáno s povinností provozovatele zřídit s vlastníkem dotčené nemovitosti smluvně věcné břemeno (služebnost). Subsidiárně lze uplatnit vyvlastňovací titul, který provozovateli plyne z titulu udělené licence (srov. komentář k odstavci 2).

K odst. 3 písm. f)

38.

Provozovatel přenosové soustavy má právo vstupovat a vjíždět na cizí nemovitosti v souvislosti se zřizováním, obnovou a provozováním přenosové soustavy. Toto oprávnění plyne přímo z titulu udělené licence, není tedy vázáno na existenci soukromoprávního ujednání s vlastníkem, resp. uživatelem dotčené nemovitosti, stejně jako není omezeno rozsahem ochranného pásma. S ohledem na znění odstavce 8 není při vstupech a vjezdech na cizí nemovitosti vyžadován souhlas vlastníků, resp. uživatelů, protože právní úprava ukládá provozovateli toliko povinnost výkon těchto oprávnění oznámit. Výkon těchto oprávnění není dále vázán ani na existenci veřejnoprávního povolení (např. územního rozhodnutí, územního souhlasu atd.). Provozovatel je povinen při výkonu tohoto oprávnění co nejvíce šetřit práv vlastníků dotčených nemovitých věcí. Jeho povinností je dále uvést je do předchozího stavu, a není-li to možné s ohledem na povahu provedených prací, do stavu odpovídajícímu předchozímu účelu nebo užívání a bezprostředně oznámit tuto skutečnost vlastníku. Otázky náhrady škody a jiné újmy, způsobené v důsledku výkonu oprávnění provozovatele, jsou upraveny v odstavci 9.

K odst. 3 písm. g)

39.

Provozovatel přenosové soustavy má právo odstraňovat a oklešťovat stromy a jiné porosty, provádět likvidaci odstraněného a okleštěného stromů a jiných porostů ohrožujících bezpečný a spolehlivý provoz zařízení přenosové soustavy. Toto

oprávnění je koncipováno jako subsidiární pro případy, kdy tak po předchozím upozornění a stanovení rozsahu neučinil sám vlastník či uživatel dotčené nemovitosti. Jedná se o zákonné věcné břemeno k dotčeným nemovitým věcem, nejedná se tedy o úplné vynětí provozovatele z povinnosti získat odpovídající veřejnoprávní titul. S ohledem na dle [§ 8 odst. 1 zák. o ochraně přírody a krajiny](#) lze konstatovat, že veřejnoprávní titul (povolení ke kácení) není vyžadován pro odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení přenosové soustavy. Po provedení odstranění nebo okleštění stromů je provozovatel povinen na svůj náklad provést likvidaci vzniklého klesu a zbytků po těžbě (odstavec 8).

K odst. 3 písm. h)

40.

Provozovatel přenosové soustavy má právo vstupovat a vjíždět v souladu se zvláštními předpisy do uzavřených prostor a zařízení sloužících k výkonu činnosti a služeb orgánů Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra, Ministerstva spravedlnosti, Bezpečnostní informační služby a do obvodu dráhy, jakož i vstupovat do nemovitostí, kde jsou umístěna zvláštní zařízení telekomunikací, v rozsahu i způsobem nezbytným pro výkon licencované činnosti. Jedná se o zákonné věcné břemeno, kterým provozovatel disponuje k cizím nemovitým věcem a kterému nekorresponduje povinnost zřízovat věcné břemeno smluvně s vlastníkem dotčené nemovité věci (srov. komentář k odstavci 2). Provozovatel se ovšem při výkonu tohoto zákonného věcného břemene musí řídit veřejnoprávní úpravou obsaženou ve zvláštních právních předpisech.

K odst. 3 písm. i)

41.

V písmenu i) je upraveno právo provozovatele přenosové soustavy nabývat vlastnické právo k elektřině pro zajištění integrace vnitřního evropského trhu s elektřinou. Jedná se o oprávnění, které již bylo dříve vyvozeno rozhodovací praxí Evropské komise v rámci procesu certifikace provozovatelů přenosových a přepravních soustav jako výjimka z nedovoleného střetu s komoditními činnostmi na trhu s elektřinou, které jsou jinak páteřním provozovatelům sítě zakázány v rámci stanovených podmínek nezávislosti, na úrovni provozovatele přenosové soustavy obsažených v [§ 24a. Energetický zákon](#) po poslední velké novelě provedené zákonem č. [131/2015 Sb.](#) však toto právo provozovatele přenosové soustavy zřejmě pro odstranění pochybností zařadil mezi veřejnoprávní oprávnění provozovatele přenosové soustavy, která vyplývají z charakteru licencované činnosti. Toto oprávnění se silně váže na obecnou povinnost provozovatele přenosové soustavy podle odstavce 1 písmene a) komentovaného ustanovení, jenž hovoří o tom, že provozovatel přenosové soustavy spolupracuje na integraci vnitřního evropského trhu s elektřinou. Předmětné ustanovení nemá za cíl toto oprávnění stanovit obecně na jakékoliv nabývání elektřiny, pouze na to nabývání elektřiny, které by za jiných okolností mělo nepřípustný charakter obchodování s elektřinou. Jedná se tedy o oprávnění, které je jinak doménou obchodníků s elektřinou, resp. též výrobců elektřiny v rozsahu jejich výroby. Tomuto právu [energetický zákon](#) předepisuje limit spočívající v účelu, pro který se provozovatel přenosové soustavy dočasně stává vlastníkem jím přenášené komodity - elektrické energie a následně ji zcizuje třetím osobám. Je jím zajištění integrace vnitřního evropského trhu s elektřinou. To znamená, že provozovatel přenosové soustavy vykonává sice fakticky činnost obchodování s elektřinou, ale jen v rámci mechanismů, které usnadňují propojování sousedních trhů s elektřinou jednotlivých členských států EU. Typickým instrumentem takového tržního propojování (integrace trhů) je tzv. market coupling, který představuje propojení vícera denních trhů s elektřinou na bázi společné implicitní alokace přenosových kapacit na přeshraničních profilech a který již reálně funguje na multilaterálním (regionálním) půdorysu se státy střední a středovýchodní Evropy, které jsou zároveň členskými zeměmi EU.

K odst. 4

V. Povinnost smluvního zřízení věcného břemene

42.

Provozovatel přenosové soustavy je povinen za účelem zřízení a provozu zařízení přenosové soustavy na cizí nemovité věci smluvně zřídit věcné břemeno s dotčeným vlastníkem. Co se týče jiných oprávnění (zákonných věcných břemen), uvedených v odstavci 1 [písmena c), e), f) a g)], u těchto právních úprav obdobnou povinnost provozovatele nestanoví, lze tedy vycházet z toho, že k jejich výkonu není zřízení smluvního věcného břemene zapotřebí.

43.

Provozovatel má povinnost zřízovat s vlastníkem nemovité věci smluvně věcné břemeno teprve od data účinnosti komentovaného zákona, tj. od 1.1.2001. Co se týče zařízení přenosové soustavy, zřízených před datem účinnosti komentovaného zákona, řídí se vztahy mezi provozovatelem a vlastníkem dotčených nemovitých věcí vždy podle právní úpravy platné v době zřízení zařízení. K tomu srov. blíže komentář k [§ 98 odst. 4](#).

44.

Provozovatel je povinen za účelem zřízení a provozu zařízení přenosové soustavy na cizí nemovité věci smluvně zřídit "věcné břemeno", přičemž znění komentovaného zákona dále nespecifikuje, o jaké věcné břemeno se jedná. To je pochopitelné s ohledem na skutečnost, že znění právního předpisu reflektuje terminologii soukromého práva existující v době přijetí zákona. Po nabytí účinnosti [občanského zákoníku č. 89/2012 Sb.](#) lze konstatovat, že účelu ustanovení odpovídá institut služebnosti inženýrské sítě, zřízované ve prospěch provozovatele zařízení ([§ 1267 obč. zák.](#)). Na právní vztahy mezi provozovatelem zařízení a vlastníkem dotčené nemovité věci se budou aplikovat vždy primárně kogentní ustanovení o oprávněních provozovatele plynoucích přímo z udělené licence (srov. komentář k odstavci 3) a teprve subsidiárně ustanovení [občanského zákoníku](#) o služebnostech.

45.

Podle právní úpravy účinné po 1.1.2013 postačuje ke zřízení přenosové soustavy elektřiny, včetně souvisejících

technologických objektů, systémů řídicí, zabezpečovací, informační a telekomunikační techniky, s výjimkou budov [[§ 103 odst. 1 písm. e\) bod 5 stavebního zákona](#)], pravomocné územní rozhodnutí. Územní rozhodnutí pro uvedené záměry je přitom možné vydat i bez prokázání věcněprávního vztahu k dotčeným nemovitostem ([§ 86 odst. 3 stavebního zákona](#)). Stavební povolení ani ohlášení stavebnímu úřadu výše uvedené záměry nevyžadují. Z uvedeného plyne, že k realizaci uvedených záměrů je zapotřebí (kumulativně) existence veřejnoprávního (pravomocné územní rozhodnutí) i soukromoprávního (smlouva s dotčeným vlastníkem, nebo pravomocné rozhodnutí vyvlastňovacího úřadu) titulu. V případě, že by soukromoprávní titul absentoval, jednalo by se o stavbu neoprávněnou.

46.

Ustanovení výslovně požaduje, aby byl věcněprávní vztah mezi provozovatelem a vlastníkem řešen ve formě věcného břemene. Z toho plyne, že vzájemné vztahy nelze upravit jinou formou smluvního vztahu, např. právem stavby, nájmem nebo pachtem. Pokud by dotčený vlastník odmítl návrh smlouvy o zřízení věcného břemene a požadoval jinou formu úpravy vzájemných vztahů (např. dlouhodobý nájem nebo prodej pozemku), bylo by to - za předpokladu splnění dalších podmínek, stanovených v [zákoně o vyvlastnění](#) - důvodem pro zahájení vyvlastňovacího řízení.

47.

Ustanovení výslovně nestanoví, v jakém rozsahu má být věcné břemeno zřízeno. Tento rozsah je v zásadě výlučně na smluvním ujednání obou smluvních stran. Je možné konstatovat, že rozsah, v jakém má být věcné břemeno zřizováno, neplyne ani z ustanovení [občanského zákoníku](#). Provozovatel je povinen toliko "zřídit věcné břemeno umožňující využití cizí nemovitosti nebo její části" pro účely zřízení a provozu zařízení na cizích nemovitostech. Věcné břemeno by tedy mělo být za tímto účelem zřízeno minimálně v takovém rozsahu, aby umožnilo průchod konkrétního vedení přes dotčený pozemek. Praktickým problémem se může stát otázka vztahu mezi rozsahem věcného břemene a rozsahem ochranných pásem. [Energetický zákon](#) požaduje, aby provozovatel zřídil za účelem využití cizí nemovitosti věcné břemeno, nepožaduje ovšem, aby se rozsah věcného břemene kryl s rozsahem ochranného pásma. Bude tedy výlučně na vzájemném smluvním ujednání obou smluvních stran, aby rozsah věcného břemene vymezily. Otázka vztahu rozsahu věcného břemene a ochranného pásma je relevantní také ve vztahu k rozsahu věcného břemene, jež má být zřízeno ve vyvlastňovacím řízení. Na tento problém bude poukázáno níže.

48.

Praktickou otázkou se může dále stát vztah oprávnění plynoucích přímo z udělené licence (srov. komentář k odstavci 3) k režimu soukromého práva co do vzniku vzájemných práv a povinností. Jedná se zejména o otázku, jestli se omezení, existující ex lege, mohou stát předmětem vzájemného smluvního ujednání. Zde je možné vycházet z toho, že pokud by zákonodárce zamýšlel aplikaci práva soukromého vyloučit, učinil by to výslovně. Tak tomu bylo např. v právní úpravě prvorepublikové, podle které se užívací práva všeužitečných podniků nezapisovala do pozemkových knih, neplatily na ně předpisy soukromého práva o vydržení a promlčení (tak výslovně [§ 11 odst. 2 zákona č. 438/1919 Sb. z. a n.](#), [§ 3 odst. 7 zákona č. 177/1934 Sb. z. a n.](#) o, [§ 6 odst. 5 zákona č. 33/1922 Sb. z. a n.](#)). V současnosti platná veřejnoprávní úprava ve vztahu k omezením veřejnoprávní povahy obdobné ustanovení neobsahuje. Lze tedy dovozovat, že i zde je subsidiární aplikace práva občanského možná, a tedy že práva a povinnosti, existující v rovině práva veřejného přímo na základě zákona (např. právo provozovatele vstupovat a vjíždět na cizí nemovité věci), se mohou stát paralelně i předmětem soukromoprávního ujednání.

49.

Rubem povinnosti zřídit věcné břemeno je titul k vyvlastnění věcného břemene ve vyvlastňovacím řízení (pro úplnost je zapotřebí uvést, že zákon obsahuje ve svém [§ 3 odst. 2](#) i titul pro odnětí vlastnického práva k celé nemovité věci). Vyvlastňovací titul, zakotvený v komentovaném ustanovení, je samostatným vyvlastňovacím titulem, který lze aplikovat nezávisle na [§ 170 stavebního zákona](#). Zřízení věcného břemene ex actu je tedy přípustné v těch případech, pokud plynárenské zařízení není stavbou veřejně prospěšnou ve smyslu [§ 2 odst. 1 písm. l\) stavebního zákona](#).

50.

Právní předpis stanoví, že zřizování a provozování přepravní soustavy je ve veřejném zájmu [[§ 2 odst. 2 písm. a\)](#) bod 10]. V rámci vyvlastňovacího řízení tedy není otázka veřejného zájmu předmětem prokazování ([§ 4 odst. 2 zák. o vyvlastnění](#) se neuplatní), vyvlastňovací úřad rozhoduje toliko o tom, jestliže veřejný zájem na dosažení účelu převažuje nad zachováním dosavadních práv vyvlastňovaného ([§ 3 odst. 1 zák. o vyvlastnění](#)).

51.

I zde platí výše uvedené konstatování, že podle právní úpravy účinné po 1.1.2013 postačuje ke zřízení nových vedení přenosové soustavy pravomocné územní rozhodnutí. Územní rozhodnutí pro uvedené záměry je přitom možné vydat bez prokázání věcněprávního vztahu k dotčeným nemovitým věcem ([§ 86 odst. 3 stavebního zákona](#)), přičemž pravomocné územní rozhodnutí je předpokladem pro následné zahájení vyvlastňovacího řízení. Stavební povolení ani ohlášení stavebnímu úřadu výše uvedené záměry nevyžadují. V případě, že bude smluvní ujednání s vlastníkem absentovat, bude možné se zřizováním zařízení na cizí nemovitosti započít teprve po nabytí právní moci vyvlastňovacího nálezu. V případě, že by bylo zařízení zřízeno na cizí nemovité věci bez korespondujícího věcněprávního vztahu, jednalo by se o stavbu neoprávněnou, a to se všemi konsekvencemi, které tato situace přináší.

52.

Otázkou je vztah věcného břemene zřizovaného ex actu a ochranného pásma. Tato otázka má dvě roviny. Na prvním místě je třeba zmínit problém ocenění práva, jež má v důsledku právní moci vyvlastňovacího nálezu vzniknout. Zde je podle mého názoru nutno vycházet z toho, že ochranné pásmo vzniká jako důsledek právní moci předmětného územního rozhodnutí, přičemž v tomto okamžiku ještě věcněprávní ujednání s vlastníkem dotčeného pozemku existovat nemusí. Ve vyvlastňovacím řízení tedy nemůže být existence ochranného pásma předmětem rozhodování, protože tato omezení v okamžiku zahájení řízení již existují. Předpokladem pro zahájení vyvlastňovacího řízení je totiž vždy existence pravomocného územního rozhodnutí [[§ 18](#)

[odst. 3 písm. b\) zák. o vyvlastnění](#)], tj. v okamžiku zahájení vyvlastňovacího řízení již ochranné pásmo existuje. Výše náhrady se tedy musí odvíjet od ocenění hodnoty věcného břemene a rozsah a omezení plynoucí z ochranných a bezpečnostních pásem jsou zde irelevantní, protože vznikly nezávisle na vyvlastňovacím řízení již v okamžiku jeho zahájení. S výše uvedeným problémem souvisí i otázka, v jakém rozsahu má být věcné břemeno vyvlastňovacím orgánem zřízeno, resp. jestli má rozsah tohoto věcného břemene kopírovat rozsah ochranného pásma. I zde je dle mého soudu zapotřebí vycházet z výše uvedeného konstatování, že ochranné pásmo vzniká jako důsledek právní moci předmětného územního rozhodnutí, tj. v okamžiku zahájení vyvlastňovacího řízení již předmětné nemovitosti zatěžuje. Dále je nutno vycházet z vymezení vyvlastňovacího titulu. Podle [§ 4 odst. 1 zák. o vyvlastnění](#) lze vyvlastnění provést jen v takovém rozsahu, který je nezbytný k dosažení účelu vyvlastnění stanoveného zvláštním zákonem. Z uvedeného plyne, že rozsah věcného břemene by měl v zásadě vlastníka omezovat jenom v tom rozsahu, aby bylo možné realizovat účel vymezený ve vyvlastňovacím titulu, tj. zřídit a provozovat předmětné zařízení na cizí nemovité věci.

53.

Specifické otázky jsou spojeny s okamžikem vzniku věcněprávního vztahu k cizí nemovité věci v důsledku rozhodnutí. Zatímco v případě smluvního zřízení věcného břemene vzniká věcněprávní vztah vkladem práva do katastru nemovitostí, v případě omezení vlastnického práva rozhodnutím vyvlastňovacího úřadu věcné právo vzniká okamžikem nabytí právní moci vyvlastňovacího nálezu. Platná právní úprava s podáním správní žaloby vyvlastňovaným spojuje odkladný účinek ([§ 28 odst. 4 zák. o vyvlastnění](#)). Speciální úpravu obsahuje [§ 4 odst. 2 zák. o urychlení výstavby](#) dopravní, vodní a energetické infrastruktury, který stanoví, že odkladný účinek může být žalobě toliko soudem přiznán (a contrario nevzniká automaticky). Po 1.1.2013 je ovšem v případě absence smluvního ujednání s vlastníkem dotčené nemovitosti posledním předpokladem pro zahájení realizace stavby rozhodnutí o vyvlastnění. Tato skutečnost by zřejmě měla být reflektována i v rozhodnutí soudu o tom, jestli žalobě odkladný účinek přiznávat, nebo ne. Konstrukce odkladného účinku žaloby má za následek nutnost vyřešit problém týkající se přechodu věcných práv z vyvlastňovaného na vyvlastnitel. Odkladným účinkem žaloby se sice neodkládá právní moc rozhodnutí, ale pozastavují se účinky napadeného rozhodnutí, tj. vyvlastnitel sice zůstává oprávněným z věcného břemene, ale nemůže svá oprávnění až do doby meritorního rozhodnutí soudu užívat. Tato situace je řešena poznámkou v katastru nemovitostí, provedenou na základě oznámení soudu ([§ 22 odst. 1 katastrálního zákona](#)).

K odst. 5

VI. Dodatečná oznamovací povinnost

54.

Odstavec 5 přímo navazuje na právní úpravu důvodů, které jsou výkonem veřejnoprávních oprávnění ve vztahu k omezování či přerušování dodávky elektřiny na úrovni přenosu elektřiny buď z elektrizační soustavy odběratelům, nebo od dodavatelů (zejména výrobců elektřiny) do elektrizační soustavy. Návaznost je dána stanovením dodatečné či druhotné oznamovací povinnosti provozovatele přenosové soustavy pro případy omezení či přerušování dodávek elektřiny podle odstavce 3 písmene c) bodu 6 a písmene d) bodu 6 komentovaného ustanovení. Jedná se tedy o předpokládané a časově předvídané omezení či přerušování dodávky elektřiny z důvodu plánovaných prací na zařízeních přenosové soustavy či v jejich ochranných pásmech. Odstavec 5 tedy pro tento konkrétní důvod (právo provozovatele přenosové soustavy) stanoví, že v případě, že plánuje-li provozovatel přenosové soustavy takové omezení či přerušování dodávek elektřiny, musí také započítat a skončení touto plánovanou prací způsobeného omezení či přerušování dodávky elektřiny oznámit, a to způsobem v místě obvyklým, nejméně však 50 dnů předem. V případě, že tak provozovatel přenosové soustavy neučiní, nedopouští se sice excessu ze svého veřejnoprávního oprávnění omezit či přerušit dodávku elektřiny z či do elektrizační soustavy na úrovni přenosu elektřiny, nicméně poruší druhotnou povinnost řádně (způsobem v místě obvyklým) a včas (nejméně 50 dnů před zahájením plánovaných prací na zařízení přenosové soustavy, resp. v ochranném pásmu tohoto zařízení) předmětné oznámení provést. Jinak nese povinnost k náhradě škody způsobené porušením zákona, tj. zákonem stanovené oznamovací povinnosti podle komentovaného ustanovení, která má ve smyslu [§ 2910 obč. zák.](#) subjektivní charakter. Navíc je na nesplnění této oznamovací povinnosti navázán delikt podle [§ 91 odst. 3 písm. c\) energetického zákona](#), potažmo pokuta až do 50 mil. Kč, resp. do 1% z čistého obrátu dosaženého provozovatelem přenosové soustavy za poslední ukončené účetní období.

55.

K provádění oznámení způsobem, který je v místě obvyklý, se již vícekrát vyjádřily soudy, jak o tom svědčí níže uváděný přehled judikatury (přiměřeně viz judikatura k odstavci 5). Z ní plyne, že se nutně nejedná o vyvěšení na úřední desku obecního úřadu (i když jistě v dané věci není rovněž vyloučena), nýbrž především o jakýkoliv jiný způsob, který je v daném místě pro oznámení obdobného druhu obvykle využíván s cílem zabezpečení co největší, nikoliv však nutně plně informovanosti občanů v pozici odběratelů elektřiny. Splnění této povinnosti vůči odběratelské veřejnosti bude jistě tedy učiněno zadost vylepením informačních vývěsek na veřejná prostranství dané obce nebo vyhlášením v místním rozhlase, či oznámením v místním zpravodaji nebo na jiných informačních tabulích a nástěnkách, které jsou v obci k účelu informovat využívány. Pro větší území si lze jako zcela dostatečné představit i použití hromadných sdělovacích prostředků, internetu, resp. kombinaci obou těchto způsobů oznamování. Forma oznámení je každopádně povahy druhotné, primární je snaha o transparentnost, o potenciálně efektivní upozornění veřejnosti na skutečnost, že jejich odběr elektřiny z elektrizační soustavy bude omezen či přerušen a kdy.

56.

Vzhledem k formulaci textu je konečně také nutné upozornit na skutečnost, že oznamovací povinnost podle odstavce 5 komentovaného ustanovení se nevztahuje na pozitivní změnu (zvýšení) dodávky z výroby elektřiny, pokud ovšem vůbec při provádění plánovaných prací takové zvýšení dodávky elektřiny fakticky přichází v úvahu.

K odst. 6

VII. Povinnost obnovit dodávku elektřiny

57.

V odstavci 6 nacházíme časový limit pro výkon veřejnoprávních oprávnění provozovatele přenosové soustavy, která se týkají omezení či přerušení dodávky elektřiny z přenosové soustavy nebo do přenosové soustavy a která jsou upravena v odstavci 3 písmenech c) a d) komentovaného ustanovení. Tento odstavec tedy výslovně stanoví, že provozovatel přenosové soustavy je povinen obnovit dodávku elektřiny bezprostředně po odstranění příčin, které vedly k jejímu omezení nebo přerušení. Z této textace tudíž neplyne táž povinnost dodávkové regenerace pro případ, že došlo ke změně dodávky elektřiny podle písmene d) např. z výroben elektřiny do přenosové soustavy, která nespočívala ve snížení výkonu tohoto zdroje výroby elektřiny. [Energetický zákon](#) totiž výslovně hovoří pouze o těch změnách dodávky elektřiny ve vztahu k přenosu elektřiny, které vedly k dodávkové redukci (omezení či přerušení dodávky elektřiny).

58.

Smyslem této právní úpravy zároveň není nastavení obecného limitu výkonu veřejnoprávního oprávnění, neboť ten v poloze obecné podmínky výkonu veřejnoprávního oprávnění v nezbytném rozsahu (nejen tedy časově, ale i množstevně) již stanoví návětí odstavce 3 písmen c) i d) komentovaného ustanovení. Naopak jím je toliko možnost v případě porušení této povinnosti postihnout provozovatele přenosové soustavy kromě potenciálních soukromoprávních nároků též veřejnoprávní sankcí, tj. pokutou, kterou nacházíme upravenou v [§ 91 odst. 3 písm. c\)](#), tedy až do výše 50 mil. Kč, resp. do 1% z čistého obrátu dosaženého provozovatelem přenosové soustavy za poslední ukončené účetní období.

K odst. 7

VIII. Vyloučení práva na náhradu škody

59.

Odstavec 7 je do určité míry zákoným zopakováním skutečnosti, že při výkonu práv provozovatele přenosové soustavy spočívajících v omezování, resp. změně, případně v přerušení dodávek elektřiny se vztahem k přenosové soustavě nepřislouží nikomu (především pak omezovaným/přerušovaným/měněným účastníkům trhu s elektřinou) náhrada škody (újmou na jmění). To ovšem vyplývá už ze samotné povahy provozovatelem činěných opatření při mimořádných situacích v jím provozované přenosové soustavě, která vykonává v poloze práva, tudíž nejsou z povahy věci porušením žádné smluvní ani zákonné povinnosti.

60.

Cílem tohoto ustanovení ovšem zcela zřejmě mělo být především vyloučení vzniku povinnosti k náhradě škody tam, kde není pojmovým znakem porušení zákonné či smluvní povinnosti. Jedná se především o případy zvláštní povinnosti k náhradě škody z provozní činnosti ([§ 2924 obč. zák.](#)). Provozování přenosové soustavy tak v zákonem předvídaných situacích ve smyslu odstavce 3 písmen c) a d) komentovaného ustanovení z dobrých důvodů ochrany jednání tohoto provozovatele vylučuje vznik takového nároku k náhradě škody spojeného s provozem přenosové soustavy v těchto případech, resp. provozovatele přenosové soustavy liberuje ze vzniku odpovědnostního nároku třetích stran.

61.

Ve druhé větě komentovaného ustanovení jsou však uvedeny dvě výluky, kdy ovšem již shora komentovaná první věta téhož ustanovení neplatí. Pouze ve dvou situacích tedy [energetický zákon](#) připouští vznik nároku omezovaného či přerušovaného účastníka trhu s elektřinou na náhradu škody od provozovatele přenosové soustavy. Za prvé se tak děje pro případ nesplnění oznamovací povinnosti ve vztahu k plánovaným opravám, tedy z důvodu porušení zákonné povinnosti podle odstavce 5 ze strany provozovatele přenosové soustavy, ovšem pouze pro případy omezení či přerušení dodávky elektřiny (nikoliv tedy změny znamenající výkonové navýšení u výroben elektřiny). Za druhé [energetický zákon](#) přiznává účastníkovi trhu s elektřinou nárok na náhradu škody z provozní činnosti provozovatele přenosové soustavy pro případ prokazatelného zavinění poruchy ze strany provozovatele přenosové soustavy v situacích podle písmene c) bodu 7 nebo písmene d) bodu 7 komentovaného ustanovení. K pojmu poruchy se v návaznosti na obecný význam tohoto slova a s odkazem na technickou terminologii vyjádřil Nejvyšší soud ČR (NS [23 Cdo 454/2012](#)). Pro druhý případ tedy platí, že v případě jakékoli poruchy na přenosových zařízeních, v důsledku nichž provozovatel přenosové soustavy přeruší či omezí, případně změní dodávku elektřiny, včetně případů, které prokazatelně zaviní, nevzniká nárok k náhradě škody pro porušení zákonné povinnosti, protože žádná taková zákonná povinnost neexistuje. Ba naopak, jakákoli dispozice s dodávkami elektřiny ve vztahu k přenosové soustavě a jejímu provozu ze strany provozovatele přenosové soustavy, jsou-li splněny zákonné důvody takového dispozice, je v [energetickém zákoně](#) zakotvena jako právo provozovatele přenosové soustavy. V případě, že poruchu ovšem zaviní provozovatel přenosové soustavy, typicky svou nedbalostí, a bude-li takové zavinění prokazatelné, je [energetickým zákonem](#) na tomto místě připuštěno, aby účastníci trhu s elektřinou, kteří takové zavinění provozovateli přenosové soustavy prokážou, měli vůči provozovateli přenosové soustavy právo na náhradu škody z provozní činnosti, tj. způsobené nerealizovanou dodávkou elektřiny (částečnou či úplnou). V komentovaném zákoně tak v tomto ojedinělém případě dochází k zajímavému propojení či kombinaci objektivní formy povinnosti k náhradě škody z provozní činnosti podle [občanského zákoníku](#) a subjektivní stránky vzniku odpovědnostního závazku na straně provozovatele přenosové soustavy (zavinění).

K odst. 8

IX. Obecné povinnosti provozovatele ve vztahu k cizím nemovitým věcem

62.

Odstavec 8 upravuje obecné povinnosti provozovatele, kterými je vázán při výkonu svých oprávnění plynoucích z udělené licence ve vztahu k cizím nemovitým věcem (srov. komentář k odstavci 4). Provozovatel přenosové soustavy je povinen při výkonu těchto oprávnění co nejvíce šetřit práv dotčených vlastníků a vstup na jejich nemovitosti jim oznámit. Není tedy vyžadován jejich souhlas. Po skončení prací je provozovatel povinen uvést dotčené nemovitosti do předchozího stavu, a není-li to možné s ohledem na povahu provedených prací, do stavu odpovídajícímu předchozímu účelu nebo užívání dotčené

nemovité věci a bezprostředně oznámit tuto skutečnost vlastníku. Zvláštní povinnost se týká oprávnění odstraňovat a oklešťovat stromoví a jiné porosty, provádět likvidaci odstraněného a okleštěného stromoví a jiných porostů ohrožujících bezpečný a spolehlivý provoz zařízení přenosové soustavy [odstavec 4 písmeno g)]. Po provedení odstranění nebo okleštění stromoví je provozovatel povinen na svůj náklad provést likvidaci vzniklého klesu a zbytků po těžbě.

K odst. 9

X. Právo vlastníka nebo uživatele nemovitosti na přiměřenou jednorázovou náhradu

63.

Odstavec 9 upravuje režim náhrady újmy na majetku, resp. náhrady za omezení v obvyklém užívání nemovité věci v souvislosti s výkonem oprávnění provozovatele k cizím nemovitým věcem (srov. komentář k odstavci 4). Vznikla-li vlastníku nebo uživateli dotčené nemovité věci v důsledku výkonu práv provozovatele újma na majetku (např. v důsledku excessu při výkonu oprávnění) nebo je-li omezen v obvyklém užívání dotčené nemovité věci, má právo na přiměřenou jednorázovou náhradu. Ustanovení stanoví promlčecí lhůtu pro uplatnění nároku, který je nutno uplatnit u provozovatele do dvou let ode dne, kdy k omezení, ke vzniku újmy došlo.

K odst. 10

XI. Jednotlivé povinnosti provozovatele přenosové soustavy

64.

Rozsáhlá právní úprava obsažená jako katalog povinností provozovatele přenosové soustavy zahrnuje pod písmeny a) až z) jednotlivé povinnosti, které komentovaný zákon spojuje s jediným držitelem licence na přenos elektřiny. Tento katalog zahrnuje širokou škálu povinností, které mají poměrně velký záběr od povinností charakteru informačního až po specifické povinnosti nediskriminace či vypracování a zveřejnění různých dokumentů. Předmětné povinnosti lze podle jejich charakteru seskupovat do větších skupin.

65.

Do první skupiny povinností náleží povinnosti nediskriminace zákazníků obsažené v písmenech a), b), c) a z) komentovaného odstavce. Informační povinnosti provozovatele přenosové soustavy k jiným subjektům se nalézají pod písmenem e) (druhá část textu) a pod písmeny g), h), k), n), s), t) a w). Pokračují povinnosti spolupráce provozovatele přenosové soustavy s provozovateli distribučních soustav v oblasti provádění dispečerského řízení elektrizační soustavy - písmena i), l) a p) (druhá část za středníkem). Následují povinnosti povahy zpracování určitých předepsaných a pro provozovatele přenosové soustavy závazných dokumentů, které jsou naplněním povinností transparentnosti. Ty nacházíme pod písmenem f) - Pravidla provozování přenosové soustavy, písmenem j) - desetiletý plán rozvoje přenosové soustavy a písmenem p) - havarijní plány). Zvláštní jsou povinnosti provozovatele přenosové soustavy ve vztahu k operátorovi trhu pod písmeny u), v), x) a y). Konečně do poslední skupiny patří ostatní nespecifikované provozní a administrativní povinnosti provozovatele přenosové soustavy podle písmene d) - povinnost zřídit a zajistit činnost technického dispečinku, písmene e) - povinnost zajistit měření, písmene m) - povinnost odděleně účtovat, písmene o) - povinnost mlčenlivosti a písmene r) - povinnost dodržovat, vykazovat a zveřejňovat kvalitu dodávek a služeb.

66.

Nyní se tedy budeme jednotlivými povinnostmi provozovatele přenosové soustavy podle tohoto členění zabývat. Ještě předtím je však třeba zdůraznit, že [energetický zákon](#) ve svém [§ 91 odst. 3 písm. d\)](#) a [e\)](#) upravuje porušení těchto povinností držitele licence na přenos elektřiny jako správní delikty, které následně trestá pokutami, a to v rozdělení do dvou skupin podle závažnosti.

K odst. 10 písm. a), b), c) a z)

67.

První skupina povinností provozovatele přenosové soustavy tedy zahrnuje povinnosti nediskriminace svých zákazníků. Pod písmeny a), b) a c) jsou v souladu s evropskou právní úpravou (zejména třetí směrnici pro elektroenergetiku) a dále i v souvislosti s přirozeným monopolním postavením provozovatele přenosové soustavy (a s tím souvisejícími pravidly ochrany hospodářské soutěže proti zneužívání dominantního postavení, která tímto [energetický zákon](#) dále konkretizuje) upraveny dvě následující základní povinnosti rovného zacházení se zákazníky:

1) Povinnost připojit k přenosové soustavě každého žadatele o připojení, která je vyjádřena skrze povinnost stanovení podmínek a termínu připojení pro příslušného žadatele a jeho zařízení (výrobní či odběrné). Preferenční zacházení při připojování však [§ 7 odst. 1](#) a [2 zák. o podpor. zdrojích energie](#) stanoví pro výroby elektřiny z podporovaných zdrojů, za něž se v první řadě považují obnovitelné zdroje energie, druhotné zdroje energie a další veřejně podporované zdroje energie. Výjimky z práva na připojení k přenosové soustavě jsou pak dány jak pro odběrná místa, distribuční soustavy, tak pro konvenční a pro podporované výroby elektřiny, a to pro případ, že je buď prokazatelný nedostatek kapacity zařízení pro přenos elektřiny (deficit přenosové schopnosti přenosové soustavy v místě připojení), nebo pak v případě, kdy je (požadovaným připojením) ohrožen bezpečný a spolehlivý provoz přenosové soustavy. Pro první případ prokazatelného nedostatku kapacity každopádně platí, že se jedná o stav, který se v čase může měnit v souvislosti s rozvojem infrastruktury přenosové soustavy. Ostatně desetiletý plán rozvoje přenosové soustavy by tyto kapacitní deficity v soustavě měl v určitém časovém horizontu řešit či zmírňovat, a to právě v návaznosti na neuspokojené požadavky na připojení v tom či onom místě připojení. Proto nelze vyloučit i možnost podmíněného připojení zařízení k přenosové soustavě např. s odkládací podmínkou ve vazbě na postupnou realizaci rozvoje infrastruktury přenosové soustavy, jsou-li reálné důvody, které tento rozvoj podmiňují či předpokládají (typicky zahrnutím v desetiletém plánu rozvoje přenosové soustavy, schváleném Energetickým regulačním úřadem).

Pro všechny případy připojování (tedy včetně preferovaného připojování výroben elektřiny z podporovaných zdrojů) však platí, že žadatel o připojení musí splnit podmínky připojení, které jsou částečně autoritativně upraveny ve vyhlášce č. [16/2016 Sb.](#), o připojení k elektrizační soustavě. Za ně se však považuje pouze samotné podání žádosti o připojení, předložení studie připojitelnosti, může-li být pro daný případ provozovatelem přenosové soustavy vyžadována, a v neposlední řadě uzavření smlouvy, resp. změna stávající smlouvy upravující připojení. Kromě toho [§ 50 odst. 3](#) upravuje obsahové náležitosti smlouvy, na základě které je realizováno připojení předmětného zařízení žadatele k přenosové soustavě. Rovněž obligatorní obsahovou náležitostí takové smlouvy jsou podle shora citovaného ustanovení technické podmínky připojení zařízení a konečně také úhrada podílu nákladů spojených s připojením ze strany žadatele o připojení. Souhrn smluvně nastavených podmínek připojení, nejsou-li důvody k zamítnutí žádosti o připojení, pak musí být zásadně neznevýhodňující čili nediskriminační, jak o tom následně výslovně pro připojování hovoří písmeno b). Neexistují-li tedy objektivní (většinou technické) důvody pro odlišnou smluvní úpravu připojení určitého zařízení k přenosové soustavě, je provozovatel přenosové soustavy povinen postupovat ve všech případech rovnocenně. I proto [energetický zákon](#) v [§ 50 odst. 3](#) paušálně stanoví jakési tmelící obsahové náležitosti smluv, na základě kterých je právo na připojení realizováno.

Relevantní rozhodovací praxe soudů se vyjádřila ve vztahu k právu na připojení a jeho realizaci vůči provozovateli příslušné soustavy v elektroenergetice tak, že tento vztah označila za vztah soukromoprávní povahy, nikoliv tedy ze strany provozovatele příslušné soustavy za výkon vrchnostenské rozhodovací činnosti (blíže k tomu viz NSS [8 As 15/2010-106](#)).

2) Povinnost poskytnout každému, kdo je připojen k přenosové soustavě, přenos elektřiny. Dotyčný žadatel však musí být fyzicky k přenosové soustavě připojen, musí svým požadavkem splňovat podmínky připojení a zároveň i obchodní podmínky stanovené Pravidly provozování přenosové soustavy. Právo na přenos elektřiny ve smyslu tohoto ustanovení tedy náleží jen připojeným uživatelům přenosové soustavy, kteří splňují podmínky pro poskytnutí přenosu elektřiny - tj. podmínky stanovené v jiné smlouvě - připojovací a dále podmínky [energetickým zákonem](#) poněkud nepřesně nazývané "obchodní", jež obsahují Pravidla provozování přenosové soustavy. Podle písmene c) dále platí, že rovné, čili neznevýhodňující podmínky je provozovatel přenosové soustavy povinen zajišťovat nejen vůči připojeným žadatelům o přenos, ale vůči všem účastníkům trhu s elektřinou. Personální rozsah práva v tomto naposledy uvedeném případě tedy dopadá v zásadě na podstatně širší skupinu oprávněných osob. Z toho plyne, že pouze účastníci trhu s elektřinou připojení k přenosové soustavě mají právo na přenos elektřiny, zatímco všichni účastníci trhu s elektřinou mají právo na nediskriminační zacházení při zajišťování přenosu elektřiny. I proto [energetický zákon](#) v [§ 50 odst. 4](#) paušálně stanoví jakési tmelící obsahové náležitosti smluv, na základě kterých je zajišťována služba přenosové soustavy (zahrnující mj. i samotný přenos elektřiny).

68.

Stejně jako u realizace práva na připojení, rovněž u realizace práva na přenos elektřiny platí dvě totožné výjimky. Tak pro toto právo tedy platí, že je vyloučeno v případě, že buď existuje prokazatelný nedostatek kapacity zařízení pro přenos, nebo je-li ohrožen bezpečný a spolehlivý provoz přenosové soustavy. V obou těchto případech je ovšem třeba vycházet ze základního předpokladu, že taková situace není pro připojené účastníky trhu s elektřinou trvalého či dlouhodobého charakteru. Jinak by totiž nemělo dojít ani k realizaci práva na připojení předmětného zařízení (výroby elektřiny, odběrného místa) k přenosové soustavě, pokud by pro takové zařízení nebyla přenosová soustava trvale či dlouhodobě způsobilá k poskytování přenosu elektřiny (služeb přenosové soustavy).

69.

Pod písmenem z) komentovaného odstavce je, vedle problematiky připojování a poskytování přenosu elektřiny (resp. zajišťování služeb přenosové soustavy), princip nediskriminace v souvislosti s novelou [energetického zákona](#) provedenou zákonem č. [131/2015 Sb.](#) nově promítnut také vůči poskytovatelům podpůrných služeb. Toto právo na neznevýhodňující čili relativně rovné zacházení s poskytovateli těchto zásadních služeb, které jsou nutné pro řádný výkon licencované činnosti přenosu elektřiny ze strany provozovatele přenosové soustavy, je vztaženo ovšem na samotné nabízení a poskytování podpůrných služeb. Tak je dále zdůrazňován zájem na otevřené hospodářské soutěži na trhu s elektřinou proti případnému zneužívání dominance provozovatele přenosové soustavy, který by nerovným přístupem k jednotlivým poskytovatelům podpůrných služeb mohl negativně zasáhnout do stavu hospodářské soutěže na velkoobchodní úrovni trhu s elektřinou. S kvalitou plnění této povinnosti ze strany provozovatele přenosové soustavy taktéž souvisí výkon práva provozovatele přenosové soustavy podle odst. 3 písm. b) komentovaného ustanovení na opatřování (nejen) podpůrných služeb za nejnižší ceny (resp. nákladů na straně provozovatele přenosové soustavy). Přitom je evidentní, že takových "nejnižších" cen lze dosáhnout zvláště tehdy, existuje-li na trhu otevřená hospodářská soutěž a je-li dostatek konkurenčních nabídek pro jednotlivé kategorie podpůrných služeb.

70.

Podpůrnými službami se pak ve smyslu [§ 2 odst. 2 písm. a\)](#) bodu 8 rozumí ty činnosti právnických či fyzických osob, jejichž zařízení (výrobní či odběrná) jsou připojena k elektrizační soustavě, které slouží k zajištění systémových služeb. Systémové služby přitom jako svůj hlavní obchodní produkt (vedle služby přenosu elektřiny v rámci tzv. služby přenosové soustavy) poskytuje pouze provozovatel přenosové soustavy pro zajištění spolehlivého provozu elektrizační soustavy (tedy nejen přenosové soustavy) jako celku a pro zajištění kvality elektřiny na úrovni přenosové soustavy, a to v kontextu provozu propojených elektrizačních soustav [[§ 2 odst. 2 písm. a\)](#) bod 13]. Při aktivaci podpůrných služeb přitom zpravidla (tedy nikoliv vždy) dochází podle výše citované definice [energetického zákona](#) k dodávce regulační energie, která může nabývat kladných (dodávka elektřiny do elektrizační soustavy) i záporných hodnot (odběr z elektrizační soustavy).

71.

Mezi významné nástroje, které upravuje [energetický zákon](#) za účelem nediskriminace poskytovatelů podpůrných služeb při jejich obstarávání (zajišťování) i samotném poskytování, náleží jednak právní úprava zvláštní (písenné) formy smlouvy týkající se poskytování podpůrných služeb podle [§ 50 odst. 10](#), jednak úprava Pravidel provozování přenosové soustavy, která rovněž obsahově transparentně a pod ex ante dohledem Energetického regulačního úřadu stanoví jednotná pravidla mimo jiné i pro oblast zajišťování a poskytování podpůrných služeb [[§ 1 písm. b\) vyhlášky o pravidlech a řádech](#)].

K odst. 10 písm. e), g), h), k), n), s), t) a w)

72.

Do druhé skupiny povinností provozovatele přenosové soustavy patří informační povinnosti provozovatele přenosové soustavy k jiným subjektům působícím pravidelně na trhu s elektřinou. Nalézají se pod písmenem e) (druhá část textu) a dále pod písmeny g), h), k), n), s), t) a w). Tyto povinnosti lze dále rozlišit podle oprávněných osob z hlediska takového předávání údajů či informací. V první řadě se jedná o informační povinnost vůči veřejnosti, resp. vůči všem účastníkům trhu s elektřinou [písmena k), r) in fine a w)], dále informační povinnosti vůči orgánům státní správy v energetice [písmena h), s) a t)] a konečně informační povinnosti vůči provozovatelům zahraničních přenosových soustav a provozovatelům regionálních (tj. přímo na přenosovou soustavu připojených) distribučních soustav [písmeno g)] a informační povinnost vůči operátorovi trhu [písm. e), druhá část textu]. Do značné míry jsou tyto povinnosti, zvláště jsou-li vztaheny k veřejnosti či všem účastníkům trhu s elektřinou, naplněním principu transparentnosti.

73.

Vůči veřejnosti je [energetickým zákonem](#) provozovateli přenosové soustavy přikazováno, aby průběžně zveřejňoval informace o možnostech přenosu elektřiny, a to způsobem, který stanoví Pravidla provozování přenosové soustavy [písmeno k)], a dále vůči všem účastníkům trhu s elektřinou (ať licencovaným, tak nelicencovaným) informace týkající se provozování přenosové soustavy, které jsou nezbytné pro fungování trhu s elektřinou [písmeno w)]. Obě tyto informační povinnosti jsou odrazem transparentnosti činnosti přenosu elektřiny v rozsahu, který se dotýká řádného fungování trhu s elektřinou, ať již se jedná o informace povahy nabídkové (možnosti přenosu elektřiny), nebo provozně-technické. Na druhém místě zmíněné informace se váže i povinnost provozovatele přenosové soustavy podle písmene i) in fine zveřejňovat roční přípravu provozu přenosové soustavy (viz níže). V této souvislosti je však třeba dbát i zvláštních povinností, které na provozovatele přenosové soustavy ohledně poskytování informací klade REMIT [nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. [1227/2011](#) o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií] a nařízení o transparentnosti trhu s elektřinou [nařízení Komise (EU) č. [543/2013](#)]. V obou těchto odkazovaných nařízeních se nachází přesnější definice těch údajů (informací), které mají být zveřejňovány, resp. reportovány. Sám [energetický zákon](#) nestanoví, kdy musí provozovatel přenosové soustavy tyto své informační povinnosti splnit. V zásadě by však mělo platit, že se tak bude dít tak, aby nemohlo docházet k manipulacím na velkoobchodním trhu s elektřinou, resp. k jinému narušení hospodářské soutěže na trhu s elektřinou. Poskytnutí těchto informací by se tedy mělo dít nediskriminačně, tj. pro všechny v jeden moment.

74.

[Energetický zákon](#) informační povinnosti stanoví provozovateli přenosové soustavy i ve vztahu k orgánům státní správy v elektroenergetice, a to ve vazbě na působnost a kompetence obou těchto orgánů tak, aby tyto mohly řádně plnit své role. Jak Ministerstvo průmyslu a obchodu, tak Energetický regulační úřad je provozovatel přenosové soustavy povinen (bez časového upřesnění) informovat o omezení dovozu či vývozu elektřiny [písm. h)], pouze Ministerstvo průmyslu a obchodu by měl provozovatel přenosové soustavy informovat ve vazbě na [§ 16 písm. d\)](#) bod 3 o fyzikálních tocích dovozu elektřiny ze států, které nejsou členy Evropské unie [písmeno s)]. Tuto na druhém místě zmíněnou povinnost je provozovatel přenosové soustavy povinen plnit ex post nejpozději do konce druhého týdne měsíce následujícího po uplynutí každého čtvrtletí. Kromě těchto dvou povinností s vazbou na přeshraniční přenosy elektřiny však [energetický zákon](#) upravuje i souhrnnou informační (reportingovou) povinnost spočívající ve zpracování a předkládání roční zprávy o kvalitě a úrovni údržby zařízení přenosové soustavy a o opatřeních na pokrytí špičkové spotřeby elektřiny a řešení výpadku výroby elektřiny [písmeno t)]. Tato zpráva musí být každoročně předána oběma státním orgánům do 1. března následujícího roku. Prostřednictvím uvedené zprávy by relevantní státní orgány měly dostat zásadní informace, které shrnují jednak stav údržby přenosových zařízení, jednak způsoby řešení provozně vyjatejších situací, jakými jsou výpadky výroby elektřiny nebo krytí spotřeby elektřiny v odběrových špičkách. Konečně podle písmene n) náleží provozovateli přenosové soustavy důležitá povinnost zpracovávat údaje potřebné pro cenová rozhodnutí Energetického regulačního úřadu. Tato povinnost je směřována vůči Energetickému regulačnímu úřadu, který má působnost v oblasti cenové regulace, a je rozdělena do dvou oblastí - údajů potřebných pro cenová rozhodnutí o cenách za přenos elektřiny a pro cenová rozhodnutí o cenách za systémové služby.

75.

Poslední typ informačních povinností není směřován ani vůči široké veřejnosti, ani vůči orgánům státní správy v energetice, které svou odborností veřejnost zastupují, nýbrž vůči zcela konkrétním držitelům licence, kteří předmětné informace od provozovatele přenosové soustavy potřebují k plnění svých licencovaných činností. V první řadě je provozovatel přenosové soustavy zatížen informační povinností vůči operátorovi trhu [písmeno e), druhá část textu]. Tato povinnost je omezena jednak věcným vymezením předávání naměřených a vyhodnocených údajů z měření, jednak též nezbytností předávaných informací pro plnění zákonných povinností operátora trhu ve vztahu k těmto naměřeným či vyhodnoceným údajům, tedy zejména povinností podle [energetického zákona](#) a [zákona o podporovaných zdrojích energie](#). Operátor trhu má podle tohoto ustanovení výslovně právo získávat od držitele licence na přenos elektřiny naměřené a vyhodnocené údaje z měření v přenosové soustavě. Tyto informace potřebuje zejména k vyhodnocování a vypořádávání odchylek subjektů zúčtování. Především informace provozního rázu je pak provozovatel přenosové soustavy povinen poskytovat podle písmene g) (dotčeným) provozovatelům zahraničních přenosových soustav, resp. provozovatelům distribučních soustav v České republice, které jsou přímo připojeny k přenosové soustavě (tzv. regionální distribuční soustavy). Jedná se přitom o informace nezbytné k zajištění vzájemné spolupráce při provozu a rozvoji sítí. Sítěmi se zde myslí přenosová a distribuční infrastruktura elektroenergetických zařízení. Věcně se pak tyto informace týkají buď provozních záležitostí, anebo záležitostí povahy investiční ve vztahu k rozvoji jednotlivých propojených soustav.

K odst. 10 písm. i), l) a p)

76.

Na naposledy zmíněné informační povinnosti směřované vůči propojeným provozovatelům distribučních soustav přichází komentovaný odstavec 10 se souborem dalších povinností provozovatele přenosové soustavy, v nichž je reflektován úzký vztah s provozovatelem zejména regionálních (tj. přímo na přenosovou soustavu připojených) distribučních soustav v oblasti provádění

dispečerského řízení elektrizační soustavy - písmena i) a l). Jak uvádím podrobněji níže v komentáři k [§ 26](#), komentovaný zákon předpokládá úzkou součinnost mezi provozovateli jednotlivých technicky a elektricky provázaných částí elektrizační soustavy s cílem provozní koordinace těchto provozovatelů a jimi dispečersky řízených soustav. Pod písmenem i) je tedy nejprve stanovena povinnost ve spolupráci s provozovateli distribučních soustav zpracovávat roční přípravu provozu přenosové soustavy včetně odstávek zařízení pro přenos a předpokládaného omezení přenosu elektřiny. Význam tohoto dokumentu pro celý trh s elektřinou je pak podtržen současnou povinností jejího následného zveřejňování. Obdobné právo ovšem svědčí i provozovateli přenosové soustavy vůči ročním přípravám provozu jednotlivých provozovatelů distribučních soustav [viz [§ 25 odst. 10 písm. i\)](#)]. Podle písmene l) se však povinnost spolupráce provozovatele přenosové soustavy a provozovatelů regionálních (k přenosové soustavě přímo připojených) distribučních soustav váže i na další právní nástroj dispečerského řízení, jímž je hodnocení provozu přenosové soustavy, pouze ovšem z technického hlediska. Rovněž tato povinnost nachází své zrcadlo u právní úpravy povinností provozovatele distribuční soustavy, kde je stanovena jako právo provozovatele přenosové soustavy [viz [§ 25 odst. 10 písm. l\)](#)]. Obdobná vzájemná povinnost spolupráce je [energetickým zákonem](#) nastolována mezi provozovateli propojených soustav na území České republiky i v oblasti havarijního plánování podle písmene p), a to v části za středníkem (blíže viz níže).

K odst. 10 písm. f), j) a p)

77.

Zásada transparentnosti a nediskriminace provozovatele přenosové soustavy se konkrétně kromě některých, již shora uváděných informačních povinností projevuje i v povinnosti zpracování určitých dokumentů, jimiž jsou především Pravidla provozování přenosové soustavy podle písmene f). Kromě nich, již mimo dosah zásady transparentnosti a nediskriminace, provozovatel přenosové soustavy zpracovává také desetiletý plán rozvoje přenosové soustavy podle písmene j) a havarijní plány podle písmene p).

78.

Pravidla provozování přenosové soustavy představují dokument smíšené soukromoprávní i veřejnoprávní povahy, který je v zásadě zpracováván a zveřejňován provozovatelem přenosové soustavy, ale až po vrchnostenském zásahu Energetického regulačního úřadu, jenž jej schvaluje (a v případě nečinnosti provozovatele přenosové soustavy dokonce sám stanoví) ve zvláštním správním řízení, které se kromě [správního řádu](#) řídí [§ 97a](#) komentovaného zákona. Tento dokument je v důsledku obligatorního správního řízení výronem veřejné moci, a to za přípuštění široké účasti oprávněné veřejnosti, která v tomto řízení může podávat odůvodněné připomínky. Ty může následně Energetický regulační úřad přímo textově v návrhu pravidel zohlednit. Tyto zákonné formulace a povaha tohoto zásadního dokumentu, jehož obsahové náležitosti autoritativně stanoví [vyhláška o pravidlech a řádech](#), vylučují posouzení Pravidel provozování přenosové soustavy jako čistě soukromoprávních obchodních podmínek, jak o nich hovoří [§ 1751 obč. zák.](#) Zvláště pak v případě, kdy tyto podmínky v řízení stanovil provozovatel přenosové soustavy Energetický regulační úřad a přihlédneme-li ke skutečnosti, že není vytvářen s úmyslem být připojován k uzavíraným smlouvám, resp. že je pro většinu účastníků trhu s elektřinou závazný ex lege [viz např. [§ 23 odst. 1](#)] písm. a) pro výrobce elektřiny nebo [§ 28 odst. 2 písm. a\)](#) pro zákazníky], a nikoliv až ex contractu.

79.

Desetiletý plán rozvoje přenosové soustavy představuje další obligatorně provozovatelem přenosové soustavy zpracováváný dokument, který má přispět k větší transparentnosti a kontrole činnosti provozovatele přenosové soustavy v oblasti rozvoje přenosové soustavy ze strany veřejnosti, protože pod písmenem j) je předpokládáno i zveřejňování tohoto plánu. Desetiletý plán rozvoje přenosové soustavy nicméně podléhá předchozímu schválení Energetickým regulačním úřadem poté, co k němu své závazné stanovisko vydá Ministerstvo průmyslu a obchodu. Tento plán býval aktualizován každoročně (provozovateli přepravní soustavy jednoletá perioda aktualizace desetiletého plánu rozvoje přepravní soustavy zůstala), nicméně s účinností od 1.1.2016 je nově aktualizací perioda nastavena na dvouleté období. Každý druhý rok je tedy povinen provozovatel přenosové soustavy návrh desetiletého plánu rozvoje přenosové soustavy předložit nejprve Ministerstvu průmyslu a obchodu, které k němu vydá své závazné stanovisko podle [§ 16 písm. m\)](#), a po obstarání jeho kladného závazného stanoviska dále předložit do schvalovacího řízení před Energetickým regulačním úřadem v jeho kompetenci stanovené v [§ 17 odst. 7 písm. i\)](#). Toto řízení před Energetickým regulačním úřadem se řídí [správním řádem](#) a nepodléhá zásadně režimu schvalování, který pro provozovatele přepravní soustavy v plynárenství pro případ, že vykonává licencovanou činnost jako nezávislý provozovatel přenosové soustavy, stanoví [§ 58k](#), resp. [§ 58l](#). [Energetický zákon](#) přitom nestanoví, že se jedná o řízení na návrh provozovatele přenosové soustavy, proto by se mělo zřejmě jednat o řízení zahajované z moci úřední přímo Energetickým regulačním úřadem. Sám [energetický zákon](#) však v určitém rozsahu počítá s výjimečným uplatněním některých parametrů plánu rozvoje nezávislého provozovatele přepravní soustavy v plynárenství, a to v rozsahu [§ 58k odst. 3](#) a [10](#) věty první a [§ 58l odst. 5](#), o čemž svědčí výslovné odkazy v rámci písmene j) komentovaného odstavce. Co do obsahu desetiletého plánu rozvoje přenosové soustavy se přímo použijí náležitosti stanovené v [§ 58k odst. 3](#). Tento plán rozvoje tedy musí předjímat opatření přijímaná s cílem zajistit přiměřenou kapacitu přenosové soustavy, aby odpovídala požadavkům nezbytným pro zajištění bezpečnosti dodávek elektřiny, a musí obsahovat:

- a) uvedení částí přenosové soustavy je třeba v následujících deseti letech vybudovat nebo rozšířit (zdvojit) (rozvojový plán v užším smyslu),
- b) vymezení investic do přenosové soustavy, které je nutno realizovat v následujících třech letech (tříletý investiční plán), a
- c) stanovit termíny realizace investic v rozsahu podle písmene b) výše.

80.

Další z odkazovaných ustanovení ([§ 58k odst. 10](#) věty první) usnadňuje průběh řízení o schvalování desetiletého plánu rozvoje přenosové soustavy tak, že nerozhodne-li Energetický regulační úřad o nařízení změny desetiletého plánu rozvoje přenosové soustavy nebo odstranění jiných vad do 2 měsíců ode dne jeho předložení Energetickému regulačnímu úřadu (tj. nikoliv ke dni zahájení správního řízení z moci úřední, které může být zahájeno až po předložení plánu rozvoje ze strany provozovatele

přenosové soustavy), nastává fikce schválení desetiletého plánu rozvoje přenosové soustavy. Jedná se o specifické ustanovení na ochranu provozovatelů páteřních sítí před nečinností Energetického regulačního úřadu v rámci řízení o schválení desetiletých plánů rozvoje.

81.

Energetický regulační úřad je dále vázán [energetickým zákonem](#) při provádění cenové regulace provozovatele přenosové soustavy. Schválený desetiletý plán rozvoje přenosové soustavy je totiž důležitým podkladem, jehož výstupy se musí odrážet do rámce cenové regulace tak, aby náklady na takto plánované a schválené investice byly návratně zahrnuty do oprávněných nákladů provozovatele přenosové soustavy a zahrnuty do regulované ceny. V [§ 58l odst. 5](#) komentovaný zákon stanoví, že náklady vzniklé provozovateli přenosové soustavy v souvislosti s uskutečněním investice v souladu s desetiletým plánem rozvoje přenosové soustavy se považují za náklady na zajištění efektivního výkonu licencované činnosti podle [energetického zákona](#). V zásadě tak zákon nedává Energetickému regulačnímu úřadu nad rámec schvalovacího řízení žádnou možnost správního uvážení, zdali tu či onu investici obsaženou v desetiletém plánu rozvoje přenosové soustavy bude, či nebude považovat za oprávněné náklady pro účely cenové regulace. Tuto situaci dokresluje textace [§ 19a odst. 1](#) věty třetí, který obecněji hovoří o tom, že Energetický regulační úřad bere v úvahu schválený desetiletý plán rozvoje přenosové soustavy při regulaci ceny služby přenosové soustavy, a to v tom rozsahu, v jakém se neuplatní [§ 58l odst. 5](#) ve spojení s [§ 24 odst. 10 písm. j\)](#).

82.

Provozovateli přenosové soustavy předepisuje [energetický zákon](#) pod písmenem p) komentovaného odstavce povinnost tvorby a každoročního upřesňování havarijních plánů. Pro tyto potřeby zároveň zavazuje jednak držitele licence na přenos elektřiny, ale i držitele licence na distribuci elektřiny ke vzájemné spolupráci v této oblasti, a to jak při první tvorbě havarijního plánu, která je vymezena lhůtou do 6 měsíců ode dne udělení licence, tj. ode dne nabytí právní moci rozhodnutí Energetického regulačního úřadu o udělení licence na přenos elektřiny. Povinnost každoročního upřesňování havarijního plánu přenosové soustavy je ovšem třeba vnímat tak, že provozovatel přenosové soustavy musí každý rok svůj havarijní plán projít a zjistit, zdali je jeho upřesnění potřebné. Pokud dojde k závěru, že plán není třeba upřesňovat, lze asi jen stěžít na splnění této povinnosti trvat. Když ovšem při pravidelné revizi havarijního plánu potřebu upřesnění identifikuje, musí takové upřesnění provádět ve spolupráci s provozovateli regionálních (tj. k přenosové soustavě přímo připojených) distribučních soustav, kteří jsou tím kterým upřesněním dotčeni. Není tudíž vyloučeno, že rozsah prováděného upřesnění v poloze změn dosavadního havarijního plánu je prováděn pouze s vybranými či vybranými provozovateli regionálních distribučních soustav. Zrcadlově obdobné povinnosti přitom zavazují ve smyslu [§ 25 odst. 11 písm. o\)](#) rovněž provozovatele distribučních soustav ve vztahu k upřesňování havarijních plánů distribučních soustav, a to kromě provozovatelů lokálních distribučních soustav i vůči provozovateli přenosové soustavy, který se tak podílí na zpracování a každoroční aktualizaci těchto havarijních plánů na úrovni regionálních distribučních soustav.

K odst. 10 písm. u), v), x) a y)

83.

Zvláštní povinnosti provozovatele přenosové soustavy [energetický zákon](#) stanoví vůči operátorovi trhu pod písmeny u), v), x) a y) komentovaného odstavce. V zásadě jednorázově je stanovena povinnost provozovatele přenosové soustavy podle písmene v) komentovaného ustanovení zaregistrovat se u operátora trhu ve lhůtě do 30 dnů ode dne udělení licence na přenos elektřiny, tj. ode dne nabytí právní moci rozhodnutí Energetického regulačního úřadu o udělení licence na přenos elektřiny. Tak se z provozovatele přenosové soustavy stává (i bez poněkud nadbytečné deklarace prováděné v citovaném ustanovení v části druhé za středníkem) registrovaný účastník trhu s elektřinou s původní odpovědností za odchylku v elektrizační soustavě. Pro tyto účely vstupuje dále do smluvních vztahů s operátorem trhu s využitím ustanovení [§ 50](#).

84.

Kromě prvotní povinnosti tržní registrace je provozovatel přenosové soustavy vůči operátorovi trhu zavázán ve smyslu písmene u) povinností poskytovat mu součinnost při organizování vnitrodenního trhu s elektřinou (intraday) a vyrovnávacího trhu s regulační energií. [Energetický zákon](#) sám definuje pouze vyrovnávací trh s regulační energií [[§ 2 odst. 2 písm. a\)](#) bod 16], a to nijak podrobně, fakticky jen s uvedením toho, že jej organizuje operátor trhu v součinnosti s provozovatelem přenosové soustavy a že předmětem obchodování je regulační energie. Definice regulační energie [[§ 2 odst. 2 písm. a\)](#) bod 11] ovšem ve směru k vyrovnávacímu trhu odkazuje cyklicky zase jen na elektřinu zajišťovanou na vyrovnávacím trhu s regulační energií, a to v zásadě jen ze strany provozovatele přenosové soustavy. Jedná se tedy jen o další tržní nástroj, prostřednictvím kterého se pomáhá snižovat disbalance elektrizační soustavy na úrovni provozovatele přenosové soustavy nákupem regulační energie mimo trh s podpůrnými službami. Naopak vnitrodenní trh s elektřinou oproti vyrovnávacímu trhu s regulační energií není na úrovni [energetického zákona](#) definován a s tímto pojmem pracují bez jeho bližšího definování až [Pravidla trhu s elektřinou](#) (vyhláška č. 408/2015 Sb.). Ta jej řadí mezi tzv. organizované krátkodobé trhy s elektřinou, které doplňují neorganizované (dvoustranné) obchodování s elektřinou mimo tyto organizované trhy. Oba výše zmiňované trhy organizuje právě operátor trhu, a to v souladu s ustanoveními Pravidel trhu s elektřinou. Předmětná součinnost je přitom zásadní především v rozsahu včasné a řádné informační výměny, resp. spolupráce mezi oběma těmito účastníky trhu s elektřinou. Rozsáhlá výměna informací v rámci této velmi obecně formulované povinnosti je výslovně předpokládána i pod písmenem o) komentovaného odstavce, které výslovně zdůrazňuje povinnost provozovatele přenosové soustavy zajistit ochranu všech údajů charakteru chráněných informací předávaných v režimu povinností podle [energetického zákona](#), resp. podle smluv uzavřených mezi provozovatelem přenosové soustavy a operátorem trhu. Tutéž povinnost mlčenlivosti pak [energetický zákon](#) na jiném místě [[§ 20a odst. 4 písm. g\)](#)] stanoví i vůči operátorovi trhu. Únik tohoto druhu velmi tržně citlivých informací, zvláště nebylo-li by určeno trhu s elektřinou jako celku, by mohl totiž způsobit jeho závažné distorze s dopadem na úroveň hospodářské soutěže na trhu s elektřinou.

85.

[Energetický zákon](#) pak dále provozovateli přenosové soustavy nařizuje pod písmenem x) komentovaného odstavce, aby hradil operátorovi trhu ceny za činnosti operátora trhu podle [§ 28 Pravidel trhu s elektřinou](#). Při formulaci této povinnosti zákonodárci

nešlo o samotnou platební povinnost jako takovou, ale spíše o strukturu, způsob, rozsah a termíny vyúčtování této úhrady za jím poskytované služby v rozsahu uzavřených smluv v rámci trhu s elektřinou. Samotná výše hrazených cen za činnosti operátora trhu s elektřinou je v současné době stanovována cenovým rozhodnutím Energetického regulačního úřadu, které je již nyní materiálně rozhodnutím ve smyslu [správního řádu](#). Její výše tedy podléhá cenové regulaci jako úředně stanovená cena, kterou je za své činnosti operátor trhu oprávněn inkasovat.

86.

S účinností od 1. ledna 2020 je provozovatel přenosové soustavy povinen registrovat u operátora trhu odběrná a předávací místa. Toto prozatím neúčinné ustanovení [energetického zákona](#) přináší provozovateli přenosové soustavy povinnost provést u operátora trhu registraci jak předávacích, tak odběrných míst. [Energetický zákon](#) přitom definuje pouze odběrná místa, nikoliv však předávací místa, jejichž definici nacházíme až na úrovni prováděcí vyhlášky k [energetickému zákonu](#). Jedná se o [Pravidla trhu s elektřinou](#). Odběrným místem je tedy ve smyslu [§ 2 odst. 2 písm. a\) bodu 6](#) místo, kde je instalováno odběrné elektrické zařízení jednoho zákazníka, včetně měřících transformátorů, do něhož se uskutečňuje dodávka elektřiny. Předávacím místem je tak pro úroveň přenosové soustavy jiné nežli odběrné místo, v němž dochází k předání elektřiny, a to nikoliv do odběrného elektrického zařízení zákazníka za účelem dodávky tomuto zákazníkovi. Jedná se tedy o místa předání (připojení) elektřiny na rozhraní přenosové soustavy s výrobnou elektřinou nebo místa předání elektřiny mezi jednotlivými provozovateli soustav v elektroenergetice, tedy rozhraní mezi přenosovou a distribučními soustavami v režimu připojení těchto soustav k přenosové soustavě. Tomuto výkladu přisvědčuje i jeho podzákonná definice obsažená v [§ 1 písm. m\) Pravidel trhu s elektřinou](#). Z povahy věci se v případě plnění této registrační povinnosti bude primárně jednat o registraci předávacích míst.

K odst. 10 písm. d), e), m), o) a r)

87.

Konečně do poslední skupiny zákonných povinností provozovatele přenosové soustavy patří i ostatní nespécifikované provozní a administrativní povinnosti provozovatele přenosové soustavy, a to v rozsahu podle písmene d) - povinnost zřídit a zajistit činnost technického dispečinku, písmene e) - povinnost zajistit měření, písmene m) - povinnost odděleně účtovat, písmene o) - povinnost mlčenlivosti a písmene r) - povinnost dodržovat, vykazovat a zveřejňovat kvalitu dodávek a služeb) komentovaného odstavce.

88.

Na prvním místě [energetický zákon](#) pod písmenem d) přikazuje provozovateli přenosové soustavy zajistit zřízení a řádný výkon činností technického dispečinku. Vzhledem k tomu, že provádění technického (provozního) dispečinku je jedním ze základních atributů licencované činnosti přenosu elektřiny, není možné, aby technický dispečink existoval jako samostatný právní subjekt, nýbrž nutně tvoří integrální součást provozovatele přenosové soustavy za účelem vlastního provozování přenosové soustavy. Konkrétněji [energetický zákon](#) v rámci písmene d) odkazuje na odstavce 1 písmena c) a d) komentovaného ustanovení, tj. ve vztahu k řízení toků v přenosové soustavě, resp. k poskytování systémových služeb jako jedné ze základních služeb přenosové soustavy poskytovaných účastníkům trhu s elektřinou ze strany provozovatele přenosové soustavy. Ohledně řádného výkonu činností technického dispečinku v podrobnostech odkazují na komentář k [§ 26](#) a [§ 54](#).

89.

Další základní povinností provozovatele přenosové soustavy je zajišťování měření v přenosové soustavě. Jádrem právní úpravy měření přitom obsahuje [§ 49](#). Provozovateli přenosové soustavy tedy přísluší povinnost měřit množství dodané či odebrané činné, příp. jalové elektřiny a jeho časový průběh. V podrobnostech blíže odkazují na komentář k [§ 49](#). Naměřené a vyhodnocené údaje, resp. další nezbytné údaje z měření je posléze provozovatel přenosové soustavy povinen předávat operátorovi trhu, jak už o tom byla řeč výše k informačním povinnostem provozovatele přenosové soustavy.

90.

Ve smyslu písmene m) je provozovatel přenosové soustavy povinen odděleně účtovat za přenos elektřiny na straně jedné a za systémové služby na straně druhé. Již z [§ 20 odst. 1](#) přitom vyplývá, že je provozovatel přenosové soustavy povinen účtovat odděleně za každou svou licencovanou činnost, tj. v případě držitele licence na přenos elektřiny pouze ohledně této licencované činnosti, protože nesmí být držitelem jiné licence podle [energetického zákona](#) ([§ 24 odst. 2](#)). Požadavek odděleného účtování ve svém důsledku znamená, že provozovatel přenosové soustavy musí odděleně účtovat o všech složkách regulované ceny za služby přenosové soustavy podle zákonné definice [[§ 2 odst. 2 písm. a\) bodu 20](#)], tj. za přenos elektřiny, za systémové služby a konečně i za služby související se zabezpečením spolehlivého a bezpečného provozu přenosové soustavy. Ač poslední zmíněnou část regulované ceny služby přenosové soustavy výslovně komentované ustanovení neuvádí, ve spojení s [§ 20 odst. 1](#) je třeba uzavřít, že ohledně licencované činnosti se musí účtovat odděleně nejen od jiných licencovaných činností, ale tím spíše i od činností nelicencovaných.

91.

Velmi důležitou zákonnou povinností provozovatele přenosové soustavy ve vazbě na právní úpravu ochrany hospodářské soutěže představuje povinnost mlčenlivosti ohledně chráněných informací, kterou uvádí písmeno o). Tato povinnost je nastavena v zásadě pro většinu aktérů pohybujících se na trhu s elektřinou, kteří jsou potenciálně s to narušit hospodářskou soutěž uvolněním informací, jež nejsou na trhu s elektřinou běžně dostupné (též provozovateli přepravní soustavy, provozovateli distribučních soustav v elektroenergetice a plynárenství, provozovateli zásobníku plynu, operátorovi trhu a konečným i Energetickému regulačnímu úřadu). Chráněná informace je [energetickým zákonem](#) definována v [§ 2 odst. 1 písm. d\)](#) nicméně širěji než jen na ochranu hospodářské soutěže, to znamená i pro ochranu jiných zájmů, které jsou buď chráněny zvláštními zákony, nebo z dobrých důvodů v rámci smluvních vztahů, do nichž s účastníky trhu s elektřinou pravidelně vstupuje provozovatel přenosové soustavy. Proto pokrývají veškeré informace v jakékoliv podobě, které mají charakter obchodního tajemství (zájem na ochraně práv smluvních protějšků), jiné zákonem chráněné informace (zejména utajované informace ve smyslu zákona č. [412/2005 Sb.](#), o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti), nebo další informace, které

musí splňovat následující předpoklady:

- a) jsou charakteru obchodního, technického nebo finančního,
- b) jsou získané při výkonu činnosti držitele licence na přenos elektřiny a
- c) nejsou veřejně dostupné.

92.

Provozovateli přenosové soustavy zároveň [energetický zákon](#) v písmenu o) přikazuje, aby navíc zajistil ochranu veškerých údajů, které předává operátorovi trhu. V případě těchto údajů přitom není třeba, aby předávané údaje měly povahu chráněných informací. Provozovatel přenosové soustavy tak musí chránit proti zpřístupnění třetím stranám všechny údaje, které v konkrétním případě předává operátorovi trhu. Především se tu jedná o ty údaje, které je povinen předávat operátorovi trhu na základě komentovaného odstavce, tj. ex lege [zejména písmene e) komentovaného odstavce].

93.

K povinnosti mlčenlivosti jsou však samotným komentovaným odstavcem v zásadě formou individuálních výluk stanovovány některé informační povinnosti provozovatele přenosové soustavy, které se ovšem nevztahují na ty informace, které mají povahu obchodního tajemství nebo jiné, zákonem chráněné informace. Tyto dílčí informační povinnosti jsou většinou směřovány buď vůči orgánům státní správy v energetice k plnění jejich veřejnoprávních rolí, anebo jiným držitelům licencí, kteří takové informace potřebují k řádnému provoznímu fungování. Výjimku nacházíme pod písmenem w) komentovaného odstavce, kde je zakotvena informační povinnost vůči všem účastníkům trhu s elektřinou. Ta je ovšem zcela logicky, a to zejména z důvodů podpory ochrany hospodářské soutěže v elektroenergetice, omezena výslovným odkazem na nedotčenost povinnosti mlčenlivosti v rozsahu chráněných informací, resp. údajů předávaných operátorovi trhu. O jednotlivých informačních povinnostech provozovatele přenosové soustavy je ostatně podrobněji psáno výše v komentáři k odstavci 10.

94.

Konečně [energetický zákon](#) pod písmenem r) stanoví provozovateli přenosové soustavy povinnost dodržovat stanovenou kvalitu dodávek a služeb, vykazovat její úroveň Energetickému regulačnímu úřadu a zveřejňovat ji způsobem umožňujícím dálkový přístup. Při výkladu tohoto ustanovení činí největší obtíže zjistit, co [energetický zákon](#) rozumí pod termínem "stanovená kvalita dodávek a služeb". V [§ 98a odst. 2 písm. c\)](#) komentovaný zákon uděluje zmocnění Energetickému regulačnímu úřadu stanovit vyhláškou "požadovanou kvalitu dodávek a služeb v elektroenergetice, ..., postupy a lhůty pro zveřejňování a vykazování dodržování kvality dodávek a služeb". Jinak v celém [energetickém zákoně](#) žádnou jinou zmínku o stanovené kvalitě dodávek a služeb nenacházíme. Energetický regulační úřad na základě tohoto zmocnění vydal vyhlášku č. [540/2005 Sb.](#), o kvalitě dodávek elektřiny a souvisejících služeb v elektroenergetice. Předmětem právní úpravy části druhé této vyhlášky (stanovující standardy kvality přenosu elektřiny a distribuce elektřiny) je požadovaná kvalita dodávek a služeb. K tomu je ovšem třeba podotknout, že s ohledem na infrastrukturní charakter podnikání provozovatele přenosové soustavy a jeho komoditní neutrality se na provozovatele přes textaci [energetického zákona](#) v komentovaném písmeni nevztahuje kvalita dodávek, nýbrž pouze kvalita služeb, i když i ta je více směřovaná vůči službám provozovatele distribuční soustavy. Provozovateli přenosové soustavy jsou nicméně vyhláškou nastaveny standardy ukončení přerušení přenosu elektřiny, standard zaslání stanoviska k žádosti o připojení zařízení žadatele k přenosové soustavě a standard umožnění přenosu elektřiny. Citovaná vyhláška zároveň přináší postupy vykazování úrovně stanovené kvality služeb a ukládá provozovateli přenosové soustavy provádět vykazování prostřednictvím výroční zprávy dodávané s určitými obsahovými parametry za poslední ukončený rok do konce března následujícího roku Energetickému regulačnímu úřadu. Tuto zprávu je povinen v téže lhůtě zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Související ustanovení:

[§ 2](#) - vymezení pojmů, [§ 3](#) - podnikání v energetických odvětvích, [§ 4 odst. 1 písm. c\)](#) a odst. 3 písm. b) - licence, [§ 10a](#) - základní povinnosti certifikovaného subjektu, [§ 10c](#) - certifikace, [§ 16](#) - působnost ministerstva, [§ 17](#) - Energetický regulační úřad a jeho působnost, [§ 19a](#) - regulace cen, [§ 20](#) - regulační výkazy, [§ 20a](#) - operátor trhu, [§ 22](#) - účastníci trhu s elektřinou, [§ 24a](#) - vlastnické oddělení provozovatele přenosové soustavy, [§ 25](#) - provozovatel distribuční soustavy (elektroenergetika), [§ 26](#) - technické dispečinky, [§ 46](#) - ochranná pásma, [§ 49](#) - měření, [§ 50](#) - smlouvy mezi účastníky trhu s elektřinou, [§ 54](#) - stavy nouze, [§ 58](#) - provozovatel přepravní soustavy, [§ 58k](#) - desetiletý plán rozvoje přepravní soustavy nezávislého provozovatele přepravní soustavy, [§ 58l](#) - opatření k uskutečnění investic podle desetiletého plánu rozvoje přepravní soustavy nezávislého provozovatele přepravní soustavy, [§ 59](#) - provozovatel distribuční soustavy (plynárenství), [§ 60](#) - provozovatel zásobníku plynu; [§ 91](#) - správní delikty držitele licence, [§ 96 odst. 8, 9 a 10](#) - společná ustanovení o správních řízeních, [§ 97a](#) - schvalovací řízení a řízení o stanovení řádu, [§ 98 odst. 4](#) - přechodná ustanovení, [§ 98a](#) - zmocňovací ustanovení

Související předpisy:

[obč. zák.](#),

[zák. o elektronických komunikacích,](#)

[zák. o veř. zakázkách,](#)

[spr. řád,](#)

[zák. o podpor. zdrojích energie,](#)

[zák. o ochraně utaj. informací,](#)

[stavební zákon,](#)

[zák. o vyvlastnění,](#)

[zák. o urychlení výstavby](#)

Prováděcí předpisy:

[vyhláška o připojení k elektrizační soustavě](#)

[vyhláška o pravidlech a řádech,](#)

[Pravidla trhu s elektřinou,](#)

[vyhláška o kvalitě dodávek elektřiny](#)

Právní předpisy EU:

třetí směrnice pro elektroenergetiku,

nařízení o přístupu do elektrizační sítě,

nařízení Evropské komise č. 838/2010,

REMIT,

nařízení o transparentnosti trhu s elektřinou

Judikatura:

K odst. 3 písm. c) bodu 7 a písm. d) bodu 7 a k odst. 7

- Porucha na zařízení pro rozvod energie: Poruchou je na základě jazykového výkladu úplná či částečná ztráta schopnosti prvku nebo zařízení.

(rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.7.2012, sp. zn. [23 Cdo 454/2012](#))

K odst. 5

- Oznámení projednání územního plánu způsobem v místě obvyklým znamená, že se s tímto oznámením měli možnost seznámit všichni jeho potenciální adresáti, kteří mohou být projednáváním a posléze schválením územního plánu dotčeni. Jestliže odpůrce vyvěsil pozvánku na toto projednávání určenou všem v úvahu připadajícím subjektům na úřední desce obce a oznámí ji městským rozhlasem, tj. způsobem v místě obvyklým, nemůže mu být přičítáno k tíži, že současně ještě též některé subjekty oslovil zvláštní individuální pozvánkou.

(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18.10.2012, sp. zn. [1 Ao 3/2011-229](#))

- Způsob zveřejňování způsobem v místě obvyklým je zpravidla volen tak, aby zajistil informovanost co největšího počtu občanů; neznamená však zajištění plné informovanosti.

(usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 9.12.2004, sp. zn. [Vol 12/2004](#))

- Způsobem v místě obvyklým může být například vyhlášení místním rozhlasem nebo vyvěšením na nástěnce, o níž mají vědomost pouze místní občané.

(rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.2.2014, sp. zn. [33 Cdo 796/2013](#))

- Účelem publikace záměru obce je především informovat občany o dispozicích s obecním majetkem; jde o to, aby příslušné úkony probíhaly transparentně, aby se o nich občané předem a včas dozvěděli, aby mohli upozornit na hrozící pochybení či nesprávné hospodaření obce a případně, aby mohli projevit sami zájem o nabytí věci.

(rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16.7.2008, sp. zn. [28 Cdo 3757/2007](#))

K odst. 10 písm. a)

- Rovněž to, že [§ 25 odst. 11 písm. a\) energetického zákona](#) (ustanovení k provozovateli distribuční soustavy a povinnosti připojit, které je plně přenositelné rovněž na provozovatele přenosové soustavy a jeho povinnost připojení k přenosové soustavě - pozn. autora) ukládá povinnost připojit k distribuční soustavě zařízení každého a umožnit distribuci elektřiny každému, kdo o to požádá a splňuje podmínky stanovené prováděcím právním předpisem a obchodní podmínky stanovené Pravidly provozování distribuční soustavy, s výjimkou prokazatelného nedostatku kapacity zařízení pro distribuci nebo při ohrožení spolehlivého provozu distribuční soustavy, nic nemění na soukromoprávní povaze řešeného vztahu. Sama skutečnost, že mezi provozovatelem distribuční soustavy a navrhovatelem dosud nedošlo k dohodě o přístupu k distribuční soustavě, nemůže vyloučit soukromoprávní povahu vzniklého sporu.

(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.11.2010, sp. zn. [8 As 15/2010-106](#))

- Omezení vlastnického práva tzv. legálním věcným břemenem vzniklým zřízením plynovodu: Je tedy třeba rozlišovat legální věcné břemeno, vzniklé před účinností [energetického zákona](#), zatěžující pozemek, na kterém je umístěna část plynovodní sítě, jakož i výkon oprávnění z tohoto břemene na straně jedné, a náhradu za majetkovou újmu a omezení v obvyklém užívání pozemku (rozuměj: pozemku již zatíženého legálním věcným břemenem) na straně druhé. Zatímco první z těchto oprávnění se posuzují podle předpisů, podle kterých vznikla a které též upravovaly poskytnutí náhrady, vypořádání dodatečných konkrétních omezení a majetkových újem, vzniklých po nabytí účinnosti [energetického zákona](#), se již řídí tímto zákonem. Majetkovou újmou, vzniklou v důsledku výkonu konkrétních oprávnění uvedených v [§ 59 odst. 1 písm. f\) energetického zákona](#), kam - za použití rozšiřujícího výkladu - patří i opravy a rekonstrukce zařízení, je jen ta újma, resp. omezení, která jde nad rámec samotné existence legálního věcného břemene. Tak např. není takovou újmou to, že v důsledku existence plynovodu nelze pozemek zastavět; naopak o újmu jde, nemůže-li vlastník v důsledku stavebních rekonstrukčních prací pěstovat na pozemku plodiny, které tam do té doby pěstoval.

(rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.9.2014, sp. zn. 22 Cdo 333/2013)

- Bezdůvodné obohacení a věcné břemeno: I když se jedná o věcné břemeno vzniklé na základě veřejnoprávních předpisů, je v případě absence zvláštní úpravy obsažené v těchto předpisech třeba posoudit obsah práv a povinností vyplývajících z věcného břemene podle předpisů občanskoprávních. Z obecné občanskoprávní úpravy se přitom podává, že k bezdůvodnému obohacení na straně oprávněného z věcného břemene nedochází tehdy, užívá-li práv vyplývajících z věcného břemene, nýbrž kupř. tehdy, nenese-li oprávněná osoba v rozporu s ustanovením [§ 151n odst. 3 obč. zák.](#) přiměřené náklady na zachování a údržbu věci zatížené věcným břemenem a ponechává-li je plně na bedrech vlastníka věci.

(usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11.12.2013, sp. zn. 28 Cdo 809/2013)

- Vyvlastnění, veřejný zájem a zájem vlastníka: V řízení o vyvlastnění nemůže chybět úvaha o převaze veřejného zájmu nad zájmem vlastníka; předpokladem takové úvahy ovšem zpravidla je, že vlastník svůj zájem specifikuje.

(usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.9.2012, sp. zn. 22 Cdo 3138/2010)

- K tzv. zákonným (legálními) služebnostem: Již v době platnosti obecného občanského zákoníku se v úzké souvislosti s omezeními vlastnického práva hovořilo o tzv. zákonných neboli legálních služebnostech, ovšem s tím, že nejde o služebnosti ve vlastním slova smyslu. Ve skutečnosti jde o zákonná omezení vlastnického práva, navazující na [§ 123 obč. zák. č. 40/1964 Sb.](#), který limituje výkon oprávnění vlastníka "mezemi zákona". Tato omezení se podobají věcným břemenům podle zákona č. [40/1964 Sb.](#), že obdobně omezují práva vlastníka pozemku, liší se však tím, že vznikají ze zákona a ve veřejném (nikoliv soukromém, jak je tomu u věcných břemen podle zákona č. [40/1964 Sb.](#)) zájmu. O tom, zda jde o instituty práva soukromého nebo veřejného, rozhoduje podstata těchto institutů, nikoliv jejich pojmenování. Pokud zákon užil pojem "věcná břemena" a současně zdůraznil, že jde o oprávnění vykonávaná ve veřejném zájmu, nelze pouze z užití uvedeného pojmu dovodit, že by nadále mělo jít o soukromoprávní oprávnění. V takovém případě jde o zákonná (legální) věcná břemena, která jsou instituty svého druhu, náležejícími veřejnému právu. Jejich podstata spočívá v tom, že jde o veřejnoprávní omezení vlastnického práva, nebo také o vymezení obsahu vlastnického práva veřejnoprávním předpisem.

(rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.7.2002, sp. zn. 22 Cdo 1624/2000)

- Právní podstata užívacích práv ve smyslu [elektrizačního zákona](#): Užívací práva ve smyslu [elektrizačního zákona](#) je rozlišovati od služebností a dlužno je pokládat za jakýsi střední útvar mezi služebnostmi a výprosou. Jsou zákonným omezením soukromého vlastnictví veřejnoprávní povahy, kdežto služebnosti jsou věcná práva soukromoprávní. K nabytí pouhých užívacích práv není zapotřebí splnění předpokladů, požadovaných podle [§ 12 elektrizačního zák.](#) pro nucené zřízení služebností, ale i u nich se vyžaduje, aby při povolování jich dbáno bylo požadavku účelnosti... Podobných omezení vlastnického práva zná právní řád velké množství; zde stačí jen poukázat na zákon č. 33/22 o užití dopravních cest a nemovitostí pro telegrafy, a na četná omezení práva vlastníka pozemku ve prospěch oprávněnců důlních, leteckých ([§ 4 zák. č. 172/25](#)) atd. Z předpisu [§ 11 bodu 2 zák. 438/19](#), jehož se stížnost dovolává a podle něhož užívací práva nejsou předmětem zápisu do pozemkových knih a neplatí o nich předpisy soukromého práva o vydržení a promlčení, nelze dovozovati, že ve všech jiných relacích platí pro práva ta ustanovení o služebnostech, naopak nutno právě z tohoto předpisu souditi, že zákon práva ta za služebnosti nepovažuje ... Stížnost se tedy mylí, domnívá-li se, že každé omezení vlastnického práva užívacím právem osoby třetí je služebností ve smyslu občanského práva.

(Bohuslav A 9947/1932)

Literatura:

HANDRLICA, J. Veřejnoprávní oprávnění provozovatelů sítí k cizím nemovitostem (v sektorech elektroenergetiky, plynárenství, telekomunikací, vodovodů a kanalizací). *Správní právo*. 2007, č. 1, s. 1-26.

HANDRLICA, J. Zřízení věcných břemen na základě rozhodnutí stavebního úřadu ve vyvlastňovacím řízení (podle energetického a telekomunikačního zákona). *Správní právo*. 2007, č. 3, s. 129-144.

HANDRLICA, J. Tzv. "zákonná" věcná břemena k nemovitostem. In *Občanský zákoník III. Věcná práva. 1. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2013, s. 949-957.

HANDRLICA, J. Věcná práva k cizím nemovitostem v energetických odvětvích. *Urbanismus a územní rozvoj*. 2013, č. 5, s. 35-40.

HANDRLICA, J. Řízení o odnětí nebo omezení vlastnických práv k nemovitostem nově. *Právní rozhledy*. 2013, č. 7, s. 229-235.

HANDRLICA, J. Služebnost inženýrské sítě. *Právní rozhledy*. 2013, č. 11, s. 406-412.

HANDRLICA, J. Omezení vlastnických práv k nemovitostem v energetickém zákoně ve vztahu k postupům podle stavebního zákona. *Bulletin Stavební právo*. 2013, č. 2, s. 5-23.

HANDRLICA, J. Soukromoprávní jednání autorizovaných subjektů a jejich veřejnoprávní důsledky. *Právní rozhledy*. 2014, č. 8, s. 267-273.

HANDRLICA, J. Soukromoprávní osoby nadané expropriačním titulem a jejich oprávnění v rovině veřejného práva. *Právní rozhledy*. 2014, č. 13/14, s. 473-478.

HANDRLICA, J. Věcné břemeno a ochranné pásmo v energetickém zákoně. *Právní rozhledy*. 2014, č. 21, s. 731-736.

HANDRLICA, J. Vyvlastnění práv a veřejný zájem ex lege. *Bulletin Stavební právo*. 2015, č. 1, s. 15-18.

HANDRLICA, J. Omezení vlastnických práv k nemovitým věcem v novelizovaném energetickém zákoně. *Bulletin Stavební právo*. 2015, č. 3, s. 28-35.

KOLEKTIV AUTORŮ. Trh s elektřinou. Úvod do liberalizované energetiky. Praha: Asociace energetických manažerů, 2011.